

EIXIDA 2027

LA COMUNITAT VALENCIANA
D'ACÍ A DEU ANYS

VALÈNCIA 2017

EIXIDA 2027

LA COMUNITAT VALENCIANA
D'ACÍ A DEU ANYS

VALÈNCIA 2017

- 5 | AGRAÏMENTS
- 7 | PRÒLEG
- 8 | EL PAPER DE LA DONA EN LA NOVA SOCIETAT
- 14 | COM SERÀ L'EDUCACIÓ? FORMANT PER AL FUTUR
- 20 | EN QUÈ TREBALLAREM? L'OCUPACIÓ EN 2027
- 26 | QUINA TECNOLOGIA USAREM?
- 32 | QUI SEREM? EVOLUCIÓ DEMOGRÀFICA
- 38 | COM ENS MOUREM?
- 44 | VALÈNCIA, MADRID O BRUSSEL·LES.
ON ES PRENDRAN LES DECISIONS?
- 50 | ON VIUREM? L'ESPAI URBÀ,
CIUTATS, ESTILS DE VIDA, NOVES TRADICIONS
- 56 | COM CONSUMIREM? DISTRIBUCIÓ, LOGÍSTICA...
- 62 | MÉS SALUDABLES? ALIMENTACIÓ, CONSUM, BIOÈTICA
- 68 | PARAULES PER AL FUTUR

Cent anys abans de l'edició d'aquest document que teniu a les mans, un grup d'emprenedors valencians va engegar una iniciativa, la Fira Internacional de València, el recorregut futur de la qual era aleshores una incògnita.

Cent anys després, Fira València vol agafar el testimoni dels seus promotors i preguntar-se sobre el futur, d'ací a deu anys. Perquè el futur sempre és una incògnita.

Aquest homenatge als pioners i la necessitat de mirar cap avant han sigut els motius centrals d'Eixida 2027. Un document que es presenta el 10 de maig de 2017, dia en què es compleixen 100 anys de l'obertura de la primera edició de la Fira Internacional de València.

Per a elaborar aquest document, s'han reunit deu mesos de treball en cada una de les quals quatre especialistes han intentat respondre a la pregunta “Com serà la Comunitat Valenciana d'ací a deu anys?”. I ho han fet abordant temes del màxim interès social, a saber: la demografia, la logística associada al consum, el model urbà, la mobilitat, l'educació, la política, la tecnologia, el model productiu, la salut i, finalment, el paper de la dona.

Quaranta professionals de tots aquests àmbits han fet les seues aportacions en cada una d'aquestes mesos. I, com que no hi ha imatges del futur, ara com ara, una il·lustradora ha col·laborat en l'edició del document dibuixant les idees dels representants de la societat civil.

Aquest no és un treball de Fira València. Fira València s'ha limitat a propiciar-lo. Perquè aquest és el treball d'aquesta institució, ara ja sí, centenària. Ajudar els seus clients a reivindicar els seus productes, els seus coneixements i les seues idees. Per això, Fira València vol agrair a tots els participants la seua col·laboració.

I, especialment, Fira València vol agrair a Josep Vicent Boira i Maiques la seua intensa col·laboració perquè Eixida 2027 siga el que teniu hui a les mans. Les seues aportacions al disseny d'aquest producte i a la selecció de les persones que han participat en les reflexions que recull, han sigut fonamentals per al resultat que s'ha obtingut.

UN FUTUR PER A TOTS I EN MANS DE TOTS

Al llarg de les hores en les quals s’han desenvolupat les reunions d’Eixida 2027, la Comunitat Valenciana d’ací a deu anys, hi ha hagut dues idees centrals.

La primera és que el futur està en mans de tots. En mans de la societat en el seu conjunt. És cert que pot semblar una idea massa òbvia. Però no és menys cert que la societat està en un moment actual d’apatia en el qual sembla que els daus ja estan tirats i, per tant, no té gran importància el que fem cada un de nosaltres.

La pràctica totalitat dels ponents han fet alguna al·lusió a aquesta passivitat d’una societat submergida en les xarxes socials i víctima d’una postveritat que desarma qual-sevol iniciativa que supose una mirada disruptiva sobre el present més immediat, i no cal dir sobre el futur.

L’opinió pública ha de ser la suma de les opinions de tots. I aquestes opinions han d’estar al millor formades possible. Des de la visió personal i crítica. Amb la capacitat de diferenciar el coneixement de l’opinió, la ciència de les enraonies.

La segona qüestió central és que el futur ha de ser per a tots o no serà. És a dir, que tots els avanços tecnològics, sanitaris, laborals, polítics... tots, han d’anar encaminats a reduir la bretxa entre rics i pobres. Siguen persones, col·lectius, províncies, autonomies, països, continents...

Com explicava un dels ponents, si la societat continua avançant pel camí actual, la tecnologia s’acabarà component de pedres i pals, perquè haurem acabat amb la nostra societat tal com la coneixem.

És especialment cridaner el fet que la visió social en el desenvolupament haja estat present en totes les meses. Des d’aquelles en les quals semblava més obvi, com la que parlava sobre demografia, com en d’altres en què el component social podia semblar menys rellevant, com la de tecnologia.

Si demògrafs i enginyers estan d’acord que el futur està a les nostres mans i ha de ser per a tots, segur que la societat en el seu conjunt pot pactar un camí amb la mirada posada lluny que permeta construir un futur millor per a tots.

Si Eixida 2027 aconsegueix ser un toc d’atenció que permeta una mínima reflexió sobre aquest tema, Fira València, com a promotora d’aquest document, es donarà per satisfeta. Perquè vistos el perfil, el coneixement i la determinació dels participants en aquest treball, podem confiar en un futur millor i, per descomptat, per a tots.

EL PAPER DE LA DONA
EN LA NOVA SOCIETAT

FORMACIÓ
EN
IGUALTAT

NOVES
FÒRMULES
DE TREBALL

MENTORING:
APO
DERA
MENT

CORES
PONSABI
LITAT

VIOLÈNCIA
DE
GÈNERE

BRETXA
SALARIAL

SOSTRE
de
VIDRE

TAXA de
DESOCUPACIÓ
femenina

COSI
FICACIÓ

El futur
és de
totes
i de tots

Participants:

Fiscal de
Violència de Gènere

SUSANA GISBERT

Responsable
de Conciliació
i Igualtat
en Consum

GUILLERMINA CANO

Periodista
de la Cadena Ser

ANA DURÁN

Directora general
de l'Entitat
d'Infraestructures
de la Generalitat
Valenciana

HELENA BEUNZA

Com viurem en 2027? Com serà la nostra societat? Sens dubte, és impossible respondre a aquestes preguntes sense tindre en compte com evolucionaran qüestions com la igualtat o la coresponsabilitat. Si el segle xx va ser el de la revolució de la dona, el XXI ha de ser el de la igualtat. En els punts següents barregem reptes amb desitjos, desafiaments amb perills, amb la finalitat d'esbrinar cap on anem i cap on volem anar. Totes i tots. Dones i homes.

1 Educació. L'educació que rep hui la infància marcarà en bona part com seran les persones adultes del futur. La formació en igualtat, a casa, a l'escola, en el desenvolupament de qualsevol activitat, es revela com un element imprescindible. Imaginem aules en les quals els xiquets també vulguen ser mestres d'infantil i les xiquetes també desitgen ser bombers o policies. Perquè podran triar sense prejudicis. Una vegada trencades (quasi del tot) les barreres d'accés a les professions o oficis, confiem que en disminuïska la percepció de gènere, que la pressió social vaja a poc a poc llanguint per a deixar pas a la lliure elecció. Per a això són necessaris recursos (per part de les administracions) i formació del professorat. I, per descomptat, implicació de les famílies, cada vegada més conscients dels petits gestos quotidians que transmeten estereotips caducs i sexistes. La transmissió de models basats en la igualtat, a través del joc i de l'acadèmic, és un bon instrument perquè els xiquets i xiquetes que creixen en igualtat ens regalen una societat més justa.

2 Sexisme i cosificació. La liberalització sexual mal entesa ha portat amb si l'excessiva sexualització, fins a convertir-la en objecte, de la dona. Promocionada com a icona de bellesa i plaer, es desdibuixa qualsevol altre tret de la seua trajectòria, preparació o personalitat. Confiem que d'ací a deu anys haja continuat avançant la percepció d'aquestes actituds, que vesteixen de modernitat un concepte arcaic de la dona, com a mer objecte sexual al servei de l'home. És cert que la cultura de la imatge comença també a afectar els homes, però en el seu cas es considera un mèrit, no un requisit. Visualitzem una societat en la qual existisca molta més consciència d'aquest tipus de desigualtat i, per tant, es perceba de manera més clara i es combata de manera més contundent. Que la cosificació siga el residu, i no la norma.

3 L'àmbit privat: maternitat, cures i coresponsabilitat. D'ací a deu anys és més que probable que hagen augmentat les possibilitats de triar el moment vital en el qual una dona afronta la maternitat. Com més possibilitats d'elecció hi haja, menys sentit tindrà planificar exactament quins són els terminis establits (no solament en l'esfera mèdica, també en la social) per a decidir sobre això. La ciència, de la qual parlarem més endavant, obrirà un ventall de possibilitats que comportarà una major llibertat d'elecció. Però la concepció, l'embaràs i el part és només l'inici d'un llarg camí. La igualtat en el repartiment de tasques, en les cures infantils i en les dels majors, és una necessitat imperiosa. No serem iguals fins que no es deixe de donar per fet que som nosaltres les que cuidem xiquets, malalts, dependents o ancians. Els instruments legals perquè tant homes com dones puguen exercir aquestes tasques existeixen. Esperem que d'ací a deu anys el seu ús haja guanyat en igualtat.

4 La ciència. És d'esperar que la pròxima dècada porte avanços significatius que milloren la qualitat de vida i la salut de les dones. La recerca en qüestions com la fertilitat, en salut sexual i reproductiva, la recerca en càncer de mama, o dolències que ens afecten majoritàriament, com l'osteoporosi, poden donar com a resultat una millora indubtable de les nostres vides. Confiem que, com que són qüestions que afecten la meitat de la població, les administracions públiques siguen prou sensibles com per a mantindre-hi els necessaris nivells d'inversió, tant per a desenvolupar-les, com per a aplicar-les de manera universal. Que totes les dones es puguen beneficiar d'aquests avanços, siga quina siga la seua condició econòmica o social.

Sostre de vidre. La presència de la dona en l'àmbit laboral és ja un fet incontestable. Però quantes caps hi haurà en 2027? Quantes dones al capdavant de departaments, empreses, administracions, veurem aleshores? Esperem que en la pròxima dècada estiga encara més esquerdat l'anomenat sostre de vidre, aquesta matèria que no es veu, però que sembla irrompible en molts més casos dels que seria desitjable. D'ací a deu anys, les coses poden haver canviat molt. Ho hauran fet si en això s'impliquen les empreses i les administracions objectivant processos de selecció, utilitzant la discriminació positiva mentre siga necessari, flexibilitzant horaris i condicions, i establint mecanismes d'inspecció que eviten discriminacions pel fet de ser dona. El procediment del *mentoring* (l'apadrinament per part de dones experimentades de les més joves) pot ser un bon instrument per a l'apoderament, el foment de la confiança en una mateixa a l'hora d'assumir responsabilitats o lliutar per fer-ho. La bretxa salarial existeix precisament perquè a les dones se'ls

atorguen menys responsabilitats i, per tant, les seues retribucions es ressenten. Les dones, d'ací a deu anys, ens rendirem menys, avançarem més.

Llenguatge inclusiu. Sense arribar a extrems, és necessari anar modelant "com" es diuen les coses. Esperem que d'ací a deu anys el llenguatge ens ajude més a construir la igualtat. El llenguatge que utilitze la ciutadania (no els ciutadans) i en el qual hi haja més metgesses, més jutgesses, més regidores. Que les paraules no servisquen per a oprimir, per a exercir violència, per a transmetre estereotips. Que cada vegada siga més normal escoltar per exemple "Col·legi de l'Advocacia", perquè hi ha advocades i advocats. Són senzills gestos que marquen actituds i compromisos amb la igualtat. No costen quasi res, i diuen molt.

Cultura tradicional. També la cultura tradicional, les expressions festives, poden ser més igualitàries d'ací a deu anys. Ho veiem per exemple en el món faller, en el qual progressivament i en els últims anys ha anat augmentant el nombre de presidentes. La dona no pot ser mai més una florera. Decideix, executa, governa, també en les comissions falleres. En la pròxima dècada hi haurà més artistes falleres, més músiques de banda, més presidentes. L'exaltació de la figura de la dona en les Falles s'hauria d'allunyar, per tant, de la tradició més rànica, la de la cosificació, i caminar cap a una participació activa en les decisions.

Noves fórmules de treball. Molt lligat a l'apartat anterior, volíem també fer una reflexió sobre les possibilitats que s'obrin en el futur per a noves formes de treball. Com les noves tecnologies poden ajudar a flexibilitzar horaris i condicions. El teletreball, ben entès i amb els mitjans suficients proveïts per l'empresa, pot constituir una solució per a poder aconseguir la coresponsabilitat en el repartiment del temps entre treball i vida personal. Lluitar contra el presentisme, i fomentar fórmules que desenvolupen un compromís amb l'empresa no estrictament presencial, un compromís per objectius que evite jornades maratonianes que redueixen la productivitat i la motivació. Existeixen ja els mètodes adequats d'avaluació i, ben planificat, pot ser una opció de futur per a treballadores i treballadors de molts sectors.

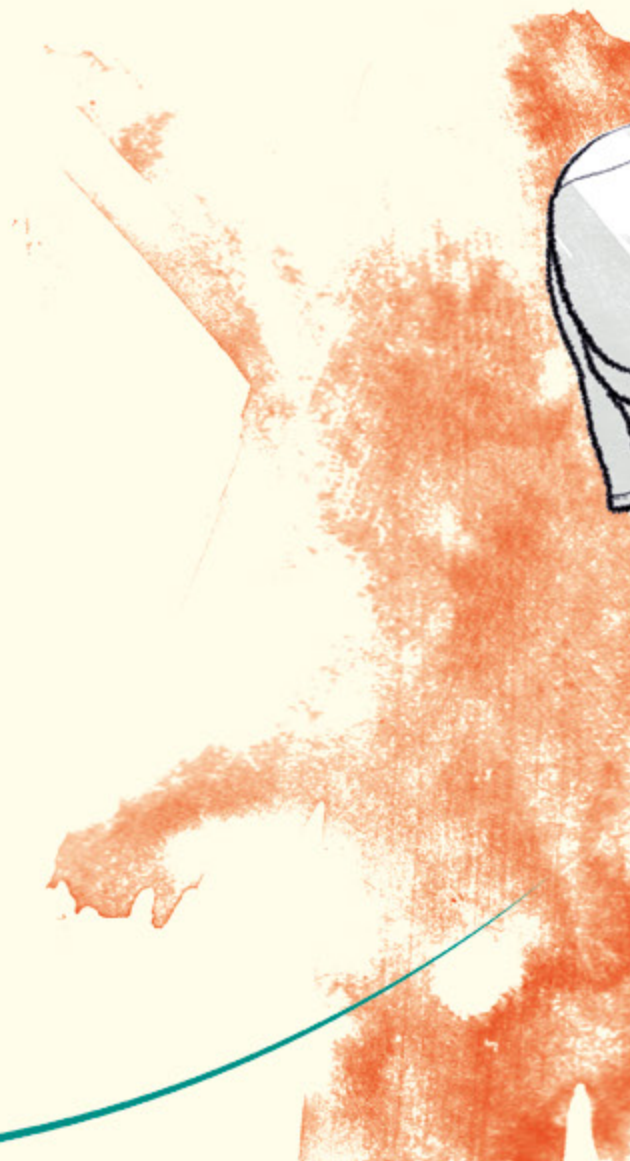
La violència de gènere. Seria optimista i, fins i tot, *naïf* pensar que d'ací a deu anys el problema de la violència masclista ho haja deixat de ser. Però sí que confiem que s'haja reduït i, sobretot, que existisca una major consciència sobre la gravetat profunda d'aquest flagell. Moltes de les actituds de les quals hem parlat fins ara estan estretament relacionades amb l'origen de la violència. Per a combatre-les en aquests deu anys calen recursos i sensibilització. Que totes i tots aprofitem aquesta dècada per a veure més al nostre voltant. Detectar les alertes, denunciar-les. Que continue augmentant, per exemple, el nombre de casos que denuncien familiars, amics o coneguts, quan la víctima no estiga en condicions de fer-ho. Esperem que la justícia també tinga més mitjans per a actuar. I que tots tinguem els ulls tan oberts que cap senyal escape a la nostra vista.

Esport, cultura i mitjans. La imatge de la dona. Ja en l'apartat de cosificació hem apuntat alguna cosa referent a això. Però ens semblava essencial detallar un poc més com esperem que avance en la pròxima dècada la percepció dels estereotips masclistes. A través de la cultura, esperem que existisquen controls per a nous productes manifestament violents o masclistes (determinades lletres de cançons, de reggaeton, per exemple, encara que no solament) i que d'ací a deu anys siga intolerable que un producte d'aquest tipus s'arribe a difondre com es fa ara. L'exemple de la música serveix igual per al cinema, la televisió i la resta de productes culturals. El paper de la dona és ací, com en tantes altres coses, essencial. Com es tracten les actrius, escriptores, il·lustradores, creadores en general, més d'una vegada, i com a norma general en les professions liberals, molt pitjor pagades i menys considerades socialment que els seus col·legues homes. I ací entrarien també les esportistes. Esperem que d'ací a deu anys els titulars parlen d'elles, i a més, ho facen dels seus èxits professionals, no de com porten les ungles o si tenen nuvi. No és demanar massa per a tota una dècada. En tot aquest apartat, es pot col·legir fàcilment, és imprescindible la conscienciació i col·laboració dels mitjans de comunicació, en els quals també treballen dones, que no han de lliurar soles la batalla per la igualtat.

El futur és de totes i de tots. I es construeix des de hui. Per aquesta raó, per a això, i és la nostra última consideració, és imprescindible que totes i tots siguem aliats en aquesta transformació. Que quan es parle del paper de la dona, els homes també escolten. I se sensibilitzen i siguen els nostres aliats. La igualtat solament és possible des de l'estreta col·laboració, la ferma convicció i l'absència de confrontacions inútils. Així, d'ací a deu anys, serem totes i tots un poc més iguals.

COM SERÀ L'EDUCACIÓ?
FORMANT PER AL FUTUR

COM SERÀ L'EDUCACIÓ?
FORMANT PER AL FUTUR

Participants:

Periodista
d'Europa Press

SILVIA ZARZA

Departament
de Didàctica de la UV

FERNANDO MARHUENDA

Directora general
del Sector Públic,
Model Econòmic i
Patrimoni

EMPAR MARTÍNEZ

Subdirectora
de Graus en EDEM

ELENA FERNÁNDEZ

1 **O**brir les escoles perquè aposten per l'aprenentatge al llarg de la vida.

Massa sovint, el sistema educatiu actual funciona com una espècie de món paral·lel, desconectat de la resta d'entorns que poden contribuir –i ho han de fer– a la formació dels ciutadans i ciutadanes. Per a trencar amb aquests murs, tan invisibles com ferris, l'escola ha d'obrir les portes i implicar altres espais dels municipis on se situen amb la finalitat de complementar el procés d'aprenentatge continu. Les biblioteques, les escoles de música i els centres esportius són solament alguns exemples de les entitats que s'han de sumar a aquestes xarxes d'ensenyament desenvolupant una labor coordinada i enriquidora.

2 **C**entres educatius arrelats en el territori i la seua realitat socioeconòmica.

Sí, efectivament, els avanços tecnològics ens han fet globals però tot creixement comença pel més proper. Si els col·legis, instituts i universitats mantenen una relació estreta i coherent amb el model productiu que es dona en el seu emplaçament serà molt més fàcil afavorir la transferència, és a dir, el traspàs dels coneixements teòrics a l'execució pràctica. Això sembla fonamental en el trànsit de la universitat-empresa i en la definició de les titulacions de Formació Professional.

Si el sistema educatiu mira cap a l'empresa, aquesta al seu torn ha de reconèixer la formació dels seus empleats, com succeeix en les economies més avançades. El diàleg ha de fluir en les dues direccions.

3 **I**ncorporar nous perfils professionals als centres.

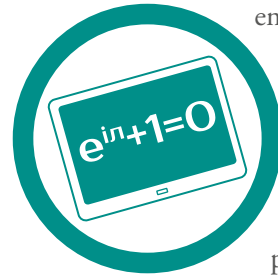
D'acord amb l'objectiu d'acabar amb el concepte de les escoles com a llocs endogàmics, convé estudiar la necessitat que els claustres integren professionals procedents d'altres camps més enllà de la docència. Cal tindre en compte, a més, que els avanços socials han produït canvis significatius en les famílies, que ja no responen a un patró únic, sinó que presenten múltiples formes, per la qual cosa cal recomanar la presència als centres d'educadors i treballadors socials que puguin prestar els seus coneixements davant d'aquesta renovada realitat. De la mateixa manera, especialistes procedents de diverses branques de la sanitat poden contribuir a millorar el benestar dels membres de la comunitat educativa. Tot això, sense oblidar que cal continuar treballant en la integració plena del psicopedagog, una figura que des de fa anys es troba als col·legis però que ha de tindre un paper definit per a la millora del dia a dia i la solució de possibles problemes en la convivència.

4 Formació permanent del professorat. No obstant això, no cal oblidar que el major pilar sobre el qual es recolza el sistema educatiu és el docent, que evoluciona cap a una concepció menys conservadora i que l'acosta a la figura del director d'orquestra.

Donada la importància dels professors, cal proporcionar-los les eines perquè duguen a terme una formació contínua, que els permeta reciclar els seus coneixements i afrontar amb èxit els successius reptes que planteja l'educació dels xiquets, joves i, també, d'aquelles persones adultes que vulguen continuar el seu aprenentatge.

Una educació de qualitat requereix un professorat de qualitat i això, al seu torn, demana una inversió suficient de recursos econòmics, ben gestionats, per part de les institucions.

davant del d'altres estats del nostre entorn, s'aposta per programes i plans per a ampliar el domini de llengües tant en els professors –que s'han de convertir en els transmissors– com en els alumnes amb la finalitat d'obrir els seus horitzons en un món cada vegada més global.

Quant a les noves tecnologies, ofereixen un camp en continu avanç i transformació i l'escola no es pot quedar arrere. Una reflexió: les aules del present eduquen xiquets que, en un futur, accediran a professions que hui ni tan sols existeixen i estar preparats per a aquesta evolució de la societat i el mercat laboral els proporcionarà valuoses eines per a estar més preparats.

6 Redefinir el paper d'alguns organismes del sistema educatiu. La innovació és un dels factors clau per al desenvolupament educatiu i hi han de contribuir diferents entitats de les quals ja s'ha dotat l'escola però que actualment fan una labor més propera al control, la qual cosa significa perpetuar les rutines instal·lades, que a la recerca. Apostem per reformar la inspecció educativa i els consells escolars municipals, dos estaments que es poden reinventar per a subratllar-ne el potencial com a generadors de perfeccionament, millora i coordinació.

5 Flexibilitzar els currículums. Les assignatures calaix, concebudes com a compartiments estancs, perden atractiu i limiten els coneixements que es transmeten a l'alumnat, sobretot en els nivells educatius d'Infantil i Primària, en els quals s'insta a esborrar aquestes fronteres artificials.

En la mateixa línia, es proposa combinar els continguts de caràcter acadèmic amb habilitats socials transversals, tan necessàries com els anteriors per a desenvolupar-se amb garanties en les esferes social i laboral. Parlem de valors com l'empatia, la intel·ligència emocional, la resiliència, la visió crítica o la capacitat de treball en equip, que asseguruen que tindrem, no ja bons estudiants, sinó bons ciutadans.

No podem oblidar en aquest punt una anotació sobre dues de les mancances de l'educació espanyola i valenciana: els idiomes i les noves tecnologies. En el primer cas, i malgrat la riquesa que suposa ser una comunitat bilingüe, són coneguts els baixos índexs de competència lingüística en idiomes estrangers, especialment en anglès. Davant d'aquest dèficit que col·loca el nostre estudiantat en franc desavantatge

7 Desenvolupar un departament d'anàlisi que establisca les bases de les accions en matèria educativa. La realitat del *big data* ens porta a assumir que, no solament cal emmagatzemar una gran quantitat de dades, sinó també classificar, analitzar i compartir la informació perquè servisca de base a polítiques que milloren els processos d'ensenyament i aprenentatge. Les xifres fredes i descontextualitzades corren el risc de ser simples fotos fixes sense més utilitat. No obstant això, una anàlisi fundada de les estadístiques es revela com un important instrument per a engegar plans educatius que, al seu torn, cal avaluar per a comprovar-ne l'efectivitat.

Aquest departament d'anàlisi es podria crear en la conselleria competent en matèria d'educació però també es podria habilitar en altres punts de la cadena, com les estructures municipals. Serviria, a més, per a complir amb l'obligació de gestionar de manera correcta, ponderada i argumentada els recursos públics.

8 Impulsar l'orientació per a acompanyar els estudiants en les seues eleccions i minimitzar l'impacte del fracàs escolar. El sistema educatiu expulsa permanentment al voltant d'un 25 % de l'alumnat, una xifra molt elevada que ens fa pensar que cal identificar les fórmules perquè l'escola no bandege, sinó que integre. Advoquem per mecanismes d'atracció de les persones que es troben en risc de quedar fora de la cadena, com l'ampliació de l'oferta no reglada i més enfocada a l'ocupació.

D'altra banda, una xarxa d'ensenyament de futur ha de funcionar com una eficaç arma per a acabar amb les desigualtats i reequilibrar les oportunitats. El dret a l'educació ha d'estar assegurat des de l'inici de la vida, per la qual cosa s'ha de fomentar l'ensenyament en edats primerenques en el tram d'Infantil de 0 a 3 anys amb una creixent atenció de mitjans econòmics i humans. Una oferta de beques ben dotada i que previnga les diferents necessitats socials caminaria cap a aquesta mateixa meta.

9 Fomentar l'autonomia dels centres perquè siguin capaços d'impulsar projectes pilot en bones pràctiques. Una proposta de futur passa per facilitar l'aplicació en les aules de senzilles iniciatives que demostrin una experiència real de transferència, millora de l'aprenentatge o de la convivència. Les administracions haurien d'estar al corrent d'aquestes accions i dels seus resultats amb l'objectiu de poder estendre-les si se'n constata el benefici.

Per al disseny d'aquests plans és crucial un augment de l'autonomia dels centres i els equips directius, que són els qui millor coneixen la realitat de les persones que es formen a les seues classes. Són moltes les idees

en les quals es podria plasmar aquesta major independència: capacitat d'elecció de part del personal, reorganització d'horaris i calendari, metodologies innovadores... L'administració educativa peca encara d'una excessiva burocràcia que provoca cert immobilisme i resistència als canvis.

10 Promoure un pacte valencià per l'educació, de manera paral·lela als projectes en els centres mateixos que hem comentat anteriorment, que implique les formacions polítiques però també els protagonistes de la comunitat educativa, entre els quals es troben el professorat, les famílies, els sindicats, les associacions de mares i pares d'alumnes (AMPA), els titulars de centres privats-concertats etc.

No serà possible aconseguir aquest consens sense un exercici d'autocrítica i d'abandó de prejudicis i apriorismes. Cada un dels participants en el pacte ha d'estar disposat a aportar el millor de si mateix i acceptar la possibilitat que les idees dels altres són vàlides i valuoses si ajuden en el progrés del sistema renunciant a interessos partidistes, sectorials, particulars o curterministes.

EN QUÈ TREBALLAREM?
L'OCUPACIÓ EN 2027

+ TECNOLOGIA = + OCUPACIÓ

Participants:

Investigador
de l'IVIE i president
executiu dels Premis
Rei Jaume I

JAVIER QUESADA

Director general
de Lanzadera

JAVIER JIMÉNEZ

Director
d'Investigació
de l'IVIE

FRANCISCO PÉREZ

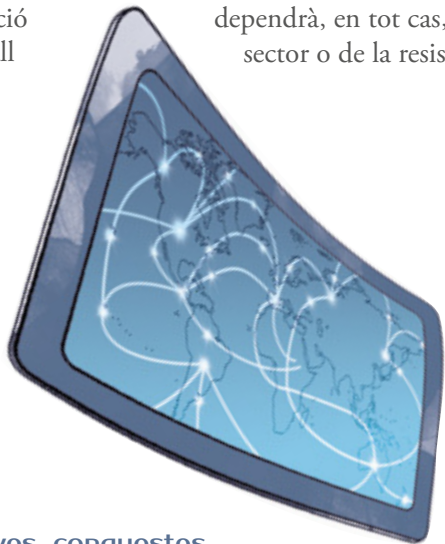
Periodista
d'El Mundo

FRANCISCO ÁLVAREZ

1 La major part de l'ocupació es continuarà concentrant en sectors tradicionals però n'emergiran de nous. Els deu àmbits sectorials que defineixen actualment l'economia de la Comunitat Valenciana (alimentació, automoció, ceràmica, tèxtil i calçat, turisme i hostaleria, comerç, construcció, maquinària i béns d'equipament i indústria química) mantindran l'hegemonia de l'ocupació malgrat la irrupció de noves àrees d'activitat amb un elevat component tecnològic com la biotecnologia, la indústria 4.0, la programació informàtica, les indústries creatives o les relacionades amb el medi ambient, l'economia circular i les noves formes d'energia. Aquests nous sectors, no obstant això, no seran per si mateixos tan intensius en les seues necessitats de mà d'obra, per la qual cosa una transformació radical en la distribució del mercat de treball requerirà un horitzó temporal més ampli.

2 La tecnologia i la digitalització ho canviaran tot. La gran revolució en els sectors productius de la Comunitat Valenciana es produirà precisament per la interacció dels nous àmbits d'activitat, molt tecnològitzats, amb aquells més tradicionals. En la pràctica, les noves tecnologies i àmbits d'activitat es combinaran amb els sectors convencionals i donaran lloc a una evolució que, en molts casos, transformarà el sector primigeni. La digitalització del teixit productiu comportarà un major valor afegit. Aquesta tendència ja s'ha iniciat clarament en àmbits com el del turisme, amb la incorporació de plataformes de reserves i lloguers en línia, o el comerç, amb l'auge del comerç electrònic, i sembla inexorable. La velocitat d'aquesta transformació dependrà, en tot cas, de la capacitat d'adaptació del sector o de la resistència que planteja al canvi.

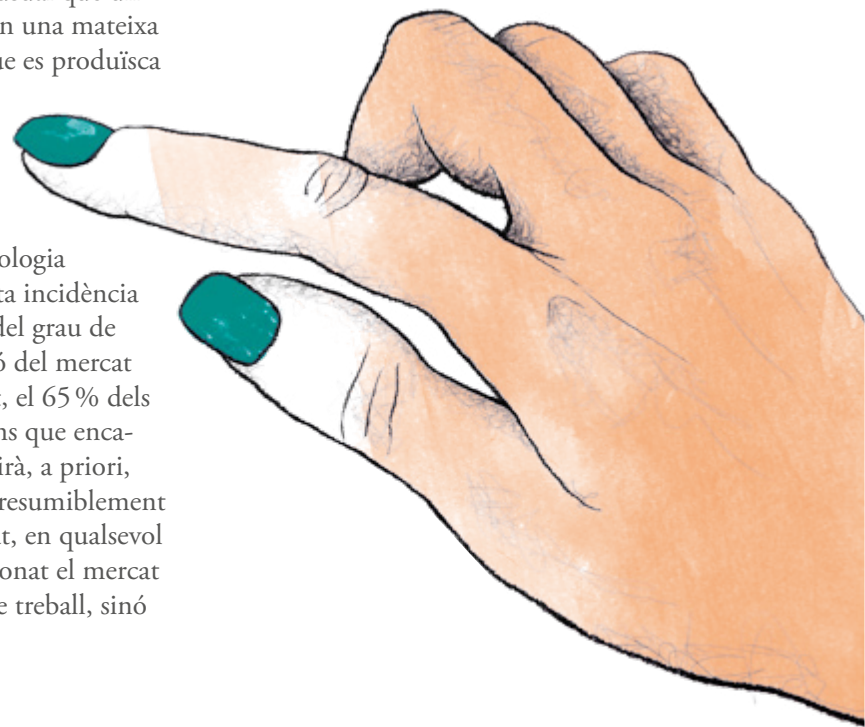
3 Auge de la salut i noves conquestes socials. No només la tecnologia transformarà el mercat de treball. La demografia també resulta un factor decisiu per a augurar els nous filons d'ocupació. Segons les previsions de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), la població de 65 anys o més s'aproximarà al 40 % del total en 2027, la qual cosa exigirà una sèrie de perfils laborals capaços de satisfer les necessitats sociosanitàries d'aquest col·lectiu, que serà el majoritari en la piràmide poblacional de la Comunitat Valenciana i d'Espanya. És previsible, per tant, que es dispare la demanda de llocs de treball relacionats amb la salut. Tant la salut com el benestar ja són, de fet, dues tendències transversals i en auge per al gruix de sectors productius. D'altra banda, l'ampliació dels drets socials, tal com va succeir en 2006 amb la introducció de la Llei de Dependència, podria obrir noves expectatives laborals a mitjà i a llarg termini.

4 La separació entre sectors s'esvaeix. En el futur es difuminarà cada vegada més la tradicional divisió entre sectors productius. L'auge en l'externalització de tasques alimentarà un nou tipus d'empreses de serveis que oferiran assistència tècnica a mercantils de diferents àmbits d'activitat. L'aplicació de noves tecnologies als processos productius i la irrupció de *start up* com a pols d'innovació contribuïran a accentuar aquesta dilució, que permetrà que sectors en principi allunyats compartisquen algunes característiques comunes.

5 Flexibilitat en l'ocupació. Les relacions laborals que encara hui mantenen amb els seus empleats el gruix de les empreses valencianes passaran a la història d'ací a una dècada. La transformació no es limitarà a la tipologia del contracte laboral, en què la temporalitat continua guanyant terreny als contractes indefinits, sinó que s'estendrà a les característiques del lloc de treball mateix. Els empresaris exigiran una major flexibilitat en horaris i mobilitat. A més, la incorporació de nous sistemes en l'organització del treball podria donar lloc a borses de temps lliure, sobretot, en sectors on la càrrega de producció no és regular. Proliferaran fórmules encara minoritàries actualment, com el teletreball, i augmentarà la mobilitat entre empreses. Cada vegada serà més inusual que un treballador complete la seua trajectòria professional en una mateixa corporació. Aquesta evolució s'accelerarà a mesura que es produïska un relleu generacional en els llocs directius.

6 La tecnologia no destruirà llocs de treball. O almenys no reduirà la xifra total d'ocupacions disponibles. L'impacte de la tecnologia sobre el mercat laboral tampoc serà uniforme. Aquesta incidència oscil·larà en funció de les característiques del sector, del grau de qualificació de l'ocupació i de la capacitat d'adaptació del mercat de treball als nous perfils professionals. Perquè, de fet, el 65 % dels xiquets de hui en dia treballaran en tipus d'ocupacions que encara no existeixen en l'actualitat. L'automatització reduirà, a priori, alguns filons d'ocupació de baixa qualificació, però presumiblement es compensarà amb la irrupció d'uns altres. El resultat, en qualsevol cas, serà positiu, si atenem a la manera com ha reaccionat el mercat laboral al llarg de la història. No es destruiran llocs de treball, sinó que es transformarà la capacitat productiva.

7 Com més formació, més garantia d'ocupació. La tendència s'intensificarà al llarg de la pròxima dècada, encara que en l'última crisi se n'han constatat els efectes: els professionals amb més formació troben menys dificultats per a trobar i/o mantindre un lloc de treball. La veritat és que la desocupació entre la població activa amb estudis universitaris és hui sensiblement inferior a la de la resta de col·lectius. Els millors llocs de treball seran, de fet, per als qui sàpien gestionar millor la complexitat. Es valoraran més les habilitats cognitives que les físiques i es buscaran professionals capaços d'entendre continguts i processos. Les competències sistèmiques, necessàries per a comprendre problemes, seran apreciades per les empreses.

8 Actualització permanent. S'erigeix en un dels grans reptes que haurà d'afrontar el mercat de treball en els pròxims anys. En un escenari de canvis continus i accelerats, els treballadors hauran de demostrar capacitat d'aprenentatge per a adaptar-se a les noves tecnologies a mesura que vagen emergint. Per la seua banda, les empreses hauran d'articular sistemes eficaços per a instruir els seus treballadors i dotar-los de les competències suficients per a manejar-se en les noves habilitats tecnològiques. La formació passarà de ser un requisit d'accés a un lloc de treball a una obligació permanent, tant per a l'ocupador (que ha d'incentivar aquesta renovació contínua de coneixements) com per als seus empleats. És fonamental que l'Administració dissenye un pla per a reciclar aquells professionals en situació de desocupació que s'han quedat despenjats en el mercat de treball com a conseqüència de la bretxa digital per a impulsar-ne l'ocupabilitat.

9 Més productius. La incorporació de noves eines i aplicacions tecnològiques capaces de processar importants volums d'informació incrementarà notablement la productivitat de les empreses. La sensorització massiva dels processos industrials, la gestió del *big data* i el desenvolupament de l'internet de les coses, permetran automatitzar alguns àmbits laborals i facilitarà, a més, la presa de decisions als equips directius. En el sector públic, la digitalització (que s'ha començat a instal·lar en l'Administració però que encara és molt limitada) dels serveis al ciutadà i l'empresa pot transformar el concepte de funcionari. Avançar en la introducció de projectes R+D+I (recerca, desenvolupament i innovació) i tecnologia en l'empresa privada no solament eleva la productivitat, sinó que n'augmenta el valor afegit.

10 Canvis, però més tard. La transformació dels sectors productius i de l'ocupació davant de l'allau de canvis que es produiran en el futur resulta inexorable, però la Comunitat Valenciana no se situarà entre les primeres regions del món a incorporar-los. Ni tan sols a Espanya, on tradicionalment aquestes tendències s'han implantat primer a Catalunya i a Madrid. Fins i tot altres autonomies de tipus industrial, com el País Basc, han pres la davantera. Això no significa, no obstant això, que no arribaran les noves tendències, sinó que previsiblement s'incorporaran de manera més progressiva i menys immediata que en altres punts del globus. A escala nacional, succeeix alguna cosa similar respecte a Espanya i altres països desenvolupats del seu entorn.

QUINA TECNOLOGIA USAREM?

EXOSQUELETS

NANOTECNOLOGIA

ADÉU
A L'SMARTPHONE!!

EMMAGATZEMATGE
EFICIENT DE L'ENERGIA

PROLONGACIÓ DE LA VIDA

Participants:

CVO
en Innsomnia

RAFA NAVARRO

Director de l'Institut
de Nanotecnologia
Molecular
en la Universitat
d'Alacant

JAVIER MARTÍNEZ

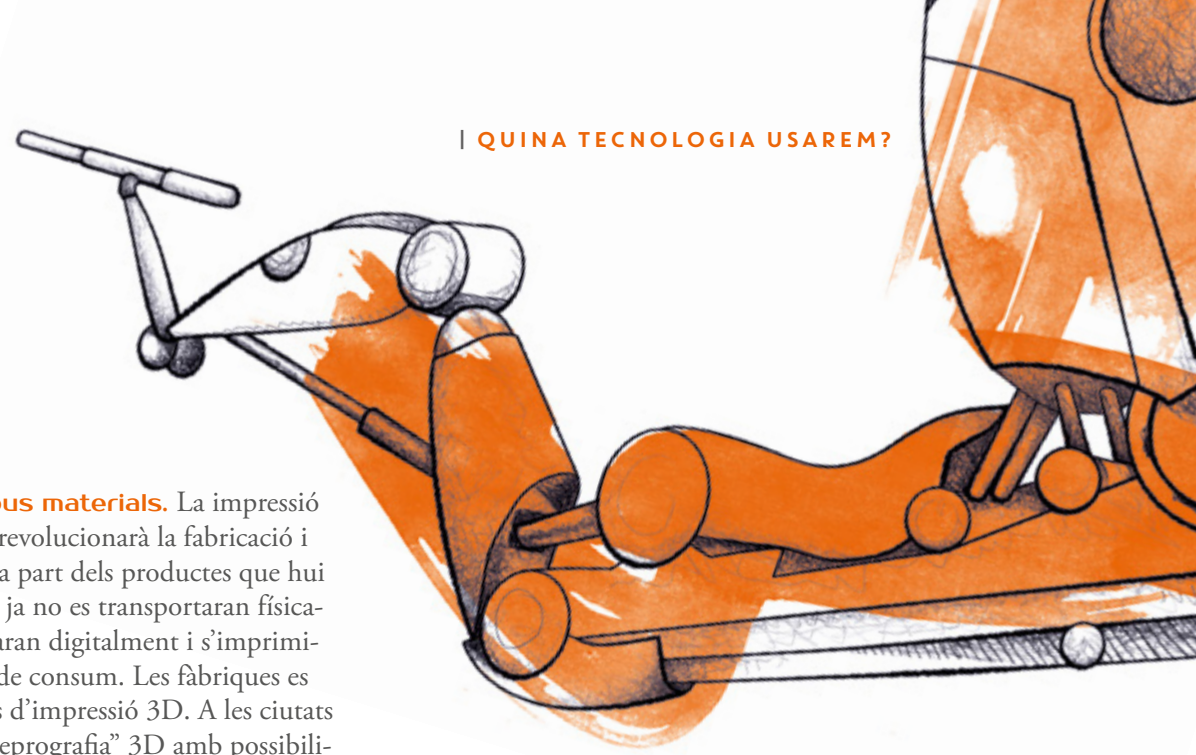
Consultoria
i Desenvolupament
de Negoci
en IT & TELCO

ADOLFO MONTALVO

Director
del Laboratori
de Nanotecnologia
del IATA-CSIC

JOSÉ MARÍA LAGARÓN

1 | Impressió 3D i nous materials. La impressió en tres dimensions revolucionarà la fabricació i la construcció. Bona part dels productes que hui coneixem segurament ja no es transportaran físicament, sinó que s'enviaran digitalment i s'imprimiran prop dels centres de consum. Les fàbriques es convertiran en centres d'impressió 3D. A les ciutats s'obriran centres de "reprografia" 3D amb possibilitat de diferents materials i grandàries. Els fabricants vendran models digitals de productes en 3D que els distribuïdors locals o els usuaris mateixos podran personalitzar. La construcció viurà una gran transformació amb edificis complets, o part dels seus acabats, impresos. L'alimentació també es veurà transformada amb la impressió 3D. I també la producció de pròtesis i òrgans humans. Aquesta manera de produir i de construir, unida a l'ús de nous materials, donarà lloc a una revolució en l'organització de les cadenes de valor dels processos productius. Tindrem nous materials que seran superconductors de l'electricitat, uns altres seran capaços de canviar de forma per si mateixos i adaptar-se a les seues utilitats, els que constitueixen el que ja es denomina impressió en 4D, en quatre dimensions amb formes diferents en funció del temps o d'una altra variable.

2 | Nanotecnologia aplicada a la biomedicina. La nanotecnologia aplicada a la salut es preveu com una de les grans tendències tecnològiques. Productes biomèdics basats en nanofibres; nanopartícules encapsulades i flexibles com medicaments regeneratius o aplicats als tumors. En aquest context evolucionaran els sensors interns que monitoritzaran els cossos i les nostres constants vitals. Estarem connectats externament i es donarà la connexió del món del silici amb el *bio*, amb el consegüent risc de la privadesa de les nostres dades més personals. Els *wearables* –la roba sensoritzada– també formarà part d'aquest control de la salut humana. Tot aquest conjunt d'avanços pot ajudar a donar un gran salt en la prolongació de l'esperança de vida.

3 | La robòtica, tot connectat. La robòtica serà un dels grans transformadors. La robòtica mecànica i programada existent des de fa dècades, amb costos en el rang de milions d'euros, deixa pas a la robòtica adaptativa que aprén (*machine learning*) en projectes amb cost en el rang de desenes de milers d'euros. L'internet de les coses, l'internet de la indústria, tot el que es puga connectar es connectarà. Des del punt de vista industrial la tecnologia 5G i les seues evolucions permetran la interconnexió de les màquines i el seu funcionament autònom a milers de quilòmetres, amb la consegüent evolució en les ocupacions: com més repetitiva, incòmoda o perillosa siga una tasca física o mental, hi haurà més possibilitats que aquesta tasca la faça un robot. La robòtica de consum substituirà moltes de les tasques que fem ara. En l'àmbit sanitari, alleujarà malalties complexes com la paraplegia amb exosquelets mecànics motoritzats que permetran moure's a les persones que ara no tenen aquesta capacitat.

Blockchain, transparència compartida. El *blockchain* va començar com la tecnologia base per a crear una moneda virtual, el *bitcoin*, i habilitar una capacitat de control descentralitzat sense que es depenga d'una autoritat, d'un banc central. Però aquesta tecnologia, basada en algorismes que descentralitzen el poder de decisió en els quals tots els membres actuen com a controladors de la seua veracitat, genera alhora un sistema de transparència compartida que fomentarà l'economia col·laborativa i reduirà els sistemes d'intermediació en molts altres àmbits més enllà del financer. Actualment es veu com una de les disruptcions més revolucionàries; en aquests moments s'albira que pot generar grans transformacions en àrees com l'administració, la justícia o els serveis de notaria i registre.

Emmagatzematge eficient de l'energia. L'energia té el repte de resoldre de manera eficient com emmagatzemar-la i com alliberar-la ràpidament. Una vegada resolt aquest repte tecnològic en el qual es treballa, arrancarien amb gran rapidesa l'energia eòlica i la solar. L'energia ha de passar del silici cristal·lí rígid als plafons solars que es pinten sobre una superfície; des de l'inorgànic per a arribar a l'orgànic en la producció d'energia solar. També evolucionarà la fotocatàlisi, la conversió dels fotons en combustibles o la fotosíntesi artificial. Hi haurà grans canvis en la producció, la distribució i l'emmagatzematge.

Intel·ligència augmentada. El *machine learning*, l'aprenentatge de les màquines, i la intel·ligència augmentada o predictiva, amb l'ajuda del maneig de milions de dades processades, el *big data*, transformarà el comportament de les empreses, ja que es podran anticipar a les demandes dels consumidors. Anem cap a la singularitat tecnològica en la qual per primera vegada les màquines seran més intel·ligents que els humans, fins i tot que tots els humans junts, amb el consegüent debat de si han de tindre un botó del pànic per a poder desconnectar-les i assegurar-nos el control del món. En atenció personal els robots *chatbots* que actualment existeixen d'una manera imperfecta, substituiran amb èxit les fases més rutinàries de l'atenció personal. Les tasques d'aquests *bots* no es preveu que siguin 100 % eficaces en una interlocució directa i complexa amb el consumidor final, sinó que siguin més prompte d'assessorament. Els *bots advisors* ajudaran en la presa de decisions econòmiques, socials, jurídiques o financeres, i sens dubte seran un gran suport per a la decisió humana final.

Innovació en obert i destrucció d'ocupació. L'economia de les grans empreses, de les burocràcies lentes, donarà pas al protagonisme de cèl·lules d'innovació en obert, amb cicles molt més curts. Les grans se centraran en les *commodities*; les xicotetes, en la innovació i la disruptió; de manera que compartiran i generaran disruptcions de la col·laboració. El valor diferencial l'aportaran les petites empreses, on estarà concentrada l'autoocupació. Bona part del que expulsi la revolució digital es refugiarà ací. L'expulsió d'ocupació, com en totes les revolucions, planteja un debat profund perquè afecta transversalment aspectes com la renda bàsica per als qui perden l'ocupació per un robot o la pregunta o preocupació existencial de *què viurem?*

El mòbil desapareixerà com el terminal actual. El terminal mòbil *smartphone* ha sigut el primer gran ordinador de butxaca, el que ha obert les portes a la connexió de les persones. Estar pendent d'una pantalla tàctil de 5 polzades d'una manera tan intensa com ens ocorre ara, és una cosa que ha aconseguit el seu punt àlgid i que anirà disminuint. No desapareixerà la nostra connexió permanent a les xarxes, habilitada amb un dispositiu intel·ligent, el que s'anirà substituint és la preponderància del dispositiu *smartphone* en la seua aparença actual. Les interfícies visuals seran amb pantalles flexibles o es projectaran sobre superfícies diverses, sobre la nostra pell, o de manera hologràfica en la nostra retina. Les interfícies de veu natural, gestuals o sensorials seran comunes. El "pròxim element" segur que tindrà una connexió molt veloç a xarxes llunyanes (5G o similar) i que disposarà d'una notable capacitat de càlcul i emmagatzematge local, de manera que arreplegarà i governarà una xarxa de sensors de molt baixa potència que estaran al nostre cos o molt propers a nosaltres. I amb telecomunicacions avançades tindrà la connexió a la "infinita" capacitat de càlcul i d'emmagatzematge en les xarxes.

Computació quàntica, capacitat de multiplicar els càlculs. Hem passat del micro al macro i ara estem entre el pico (per davall del nano) i el peta (per damunt del macro). La capacitat per a multiplicar la capacitat de càlcul revolucionarà molts dels processos que ara veiem revolucionaris, pot ser la disruptió sobre les disruptcions.

Valorització de residus. L'economia i el consum evolucionarà cap a un sistema més sostenible, d'economia circular, amb la valorització dels residus, amb bioplàstics, materials no solament més ecològics sinó que faran més fàcil la vida als ciutadans.

QUI SEREM?
EVOLUCIÓ DEMOGRÀFICA

EMIGRACIÓ JUVENIL

Participants:

Directora del Màster
Internacional en
Migracions
de la UV

EDELIA VILLARROYA

Investigador
de l'IVIE

FRANCISCO GOERLICH

Periodista
de l'Agència EFE

INMACULADA MARTÍNEZ

Universidad Católica
de Valencia

LUIS DÍE

Per a analitzar l'evolució demogràfica, cal tindre en compte que la variable que determinarà molts aspectes de com serà la societat d'ací a deu anys és la immigració i els canvis que provoca.

La resta de variables demogràfiques que s'han de tindre en compte variarà lleument perquè molts dels processos que estan en marxa i que van començar fa molts anys són difícilment reversibles i, en qualsevol cas, d'una evolució molt lenta.

Les claus de l'evolució demogràfica que viurem fins a l'any 2027 són:

L'envelliment de la població, unit a la baixa natalitat. El gran increment en l'esperança de vida en nàixer ja es va produir a mitjan segle passat, ja que passà de menys de 40 anys a superar els 80 hui en dia. L'augment de l'esperança de vida és una excel·lent notícia perquè té l'origen en la millora de les condicions de vida i de salut. A més d'aquest vessant positiu, l'envelliment de la població comporta una sèrie de conseqüències socials i laborals que tenen impacte en els sistemes establits.

La baixa natalitat, per la seua banda, ha sigut favorable per a la dona en relació amb la disminució de la mortalitat i la seua càrrega reproductora, i és un fenomen que, encara que puga registrar repunts en algun moment, no té marxa arrere.

La disminució radical en el nombre de naixements, juntament amb l'envelliment, planteja un problema de sostenibilitat demogràfica i en les possibilitats de prestació dels serveis.

Per tant, estem abocats a una disminució de la població amb conseqüències en el nombre d'habitants i en el nombre de consumidors.

La concentració de la població. No hi ha dubte que continuarà la concentració del nombre d'habitants en les grans urbs i, mentrestant, els petits municipis continuaran perdent població.

Aquesta tendència ja es produeix a l'interior de la província de Castelló, on la major part de la població viu en una franja de 10 km de la costa.

Aquesta concentració permet que la prestació de serveis públics tinga un cost menor que si la població es troba dispersa, i va associada a la desaparició de la producció, que haurà de vindre d'altres llocs, i a una reordenació dels sectors productius.

La identitat. Els valencians serem menys o més racistes? Els immigrants que viuen a la Comunitat Valenciana perceben els valencians com a "bona gent" però, al mateix temps, es donen comportaments racistes i hi ha estructures socials com els centres d'internament d'estrangers (CIE), el tancament dels quals es reclama de manera reiterada.

I, en alguns moments, s'han posat en pràctica algunes polítiques i pràctiques administratives, com les restriccions sanitàries als "sense papers", les traves per aconseguir el reconeixement com a refugiat, les dificultats per aconseguir el permís de residència fins i tot tenint treball, els "contractes d'integració", les deportacions –selectives o no per nacionalitat– davant d'una mera falta administrativa, les directrius a la policia per a fer controls en les organitzacions d'ajuda a les persones immigrades... i un llarg etcètera.

Aquesta dualitat hospitalitat-racisme pot portar a dues realitats molt diferents en funció de l'existència o no de polítiques d'integració, que poden influir decisivament en la posició que adopte la societat davant de la immigració.

La Comunitat Valenciana i Espanya en el seu conjunt són societats amb gran capacitat d'acolliment en comparació amb altres països de l'entorn europeu. La integració real de tots els grups de població dependrà de tres qüestions clau:

- Si som capaços de corregir les deficiències legislatives i normatives i les males pràctiques administratives.
- Si som capaços de garantir la igualtat en les condicions de vida a través d'una ocupació de qualitat (en termes d'estabilitat i d'ingressos).
- I si som capaços de desenvolupar mesures que fomenten el coneixement mutu, l'intercanvi i la convivència.

Un advertiment: l'absència de friccions durant etapes de benestar pot originar la creació d'“un racisme encobert”, per aquest motiu les institucions s'han de “mourer” i “posar les piles” per a invertir aquesta hostilitat abans que es mostre.

Per això, la clau de la inclusió és doble: aprofitar els moments d'expansió per a lluitar contra la desigualtat i afavorir la relació i el coneixement mutu, i, en els anys de crisi, garantir la igualtat de totes les persones sense exclusió i sense que cada grup haja de competir amb els altres per a reivindicar i aconseguir aquestes garanties. En cas contrari, la desigualtat i les retallades seran generadores de rebuig mutu i desintegració social.

Cal planificar la societat que volem construir des del respecte als drets humans, amb un projecte de cap a on volem anar, que ha d'estar necessàriament consensuat i construït amb la participació de tots els agents socials, i no des de la mera voluntat de cada individu o institució.

És arriscat que la construcció de la identitat depenga de la integració espontània perquè deixar al seu aire els processos socials pot provocar, en aquests casos, moviments racistes, certs nacionalismes i xenofòbia. O hi ha una intervenció per a liderar un procés de construcció social cap a un horitzó concret, o es perd terreny a favor d'aquests moviments com està ocorrent a Europa, uns processos als quals a Espanya no se'ls presta atenció suficient.

4 La immigració. Actuar com més prompte millor en polítiques i planificació per a invertir l'hostilitat és una de les principals premisses en favor de la convivència, per això no hi ha d'haver excuses des del terreny polític per a la inacció. Som una societat receptora d'immigració, però que siguem una societat acollidora està per demostrar en alguns aspectes, per aquest motiu és necessari posar recursos per a aconseguir la integració.

L'arribada d'immigrants durant els anys d'expansió econòmica es va absorbir amb folgança i va demostrar que beneficiava a tots. Però plantejar si

ens creiem de veres la igualtat de totes les persones, la universalitat dels drets humans, i des del punt de vista personal, el valor i la riquesa de la diversitat humana i cultural, encaminarà la resposta de la societat cap al seu futur.

Què volem transmetre als nostres fills, que som un país solidari o donar una eixida en fals com els nacionalismes i l'exclusió?

D'altra banda, la immigració haurà de vindre de fora de la Unió Europea per a no perjudicar la realitat demogràfica dels països membre, especialment dels països del sud, ja que la tendència de la UE en el seu conjunt és similar a l'espanyola, si bé hi ha una diferència de diversos anys quant a la piràmide de població.

No es pot parlar de sostenibilitat dels serveis públics i del mercat de treball sense incloure l'entrada de persones d'altres països en una Espanya i una Europa amb reducció demogràfica i disminució del consum intern.

5 Un altre tipus d'immigració, els majors de l'Europa central, peculiar i molt arrelada a la província d'Alacant, continuarà activa amb el pas dels anys.

Aquest col·lectiu que ja està fora del mercat de treball va ser objecte d'un estudi sobre despesa farmacèutica que va evidenciar precisament que el cost principal no prové d'immigrants en edat laboral sinó dels majors de països centreeuropeus que han fixat la seua residència al sud de la Comunitat Valenciana.

6 L'emigració. Som un país receptor però ens oblidem que també som emissors de població, especialment de joves estudiants o treballadors que es veuen, d'alguna manera, expulsats per unes males condicions laborals o per l'amenaça de la desocupació a Espanya i a la Comunitat Valenciana i que, a més, no tenen por de viure en un món globalitzat i tenen amics “a tot arreu” a través de les xarxes socials.

En aquests casos experimenten un procés d'aculturació i existeix la possibilitat que es queden als països de destinació, ja que van construint la seua vida entorn de les noves relacions. Ací els projectes i la voluntat de permanència o de retorn s'entremescen de tal manera que no està assegurada la tornada dels qui se'n van.

Així ho va demostrar un estudi dut a terme sobre projectes migratoris de dones de la comunitat andina, en el qual els qui pretenien tornar, es quedaven a Espanya, i els qui venien amb voluntat de permanència, consolidaven un desig emocional de voler tornar a la seua terra.

7 Les desigualtats. On sí que pot existir la por és entre aquelles persones de nacionalitat espanyola que no tenen les mateixes oportunitats, els qui queden despenjats del sistema educatiu pel fracàs escolar, i és ací on les dificultats en la convivència i la desconfiança entre la població autòctona i la que ha vingut d'altres llocs poden brollar.

Perquè la immigració no planteja problemes nous sinó que posa de manifest els problemes que no s'han resolt amb anterioritat: poden ser els resultats educatius, la insuficiència de recursos, l'accés a condicions laborals dignes o l'accés a la tecnologia.

En aquest sentit els avanços tecnològics no serveixen si són inaccessibles per a algunes persones o grups socials i només estan a l'abast d'un nombre determinat de persones.

8 Planificar l'ocupació. Tornant als plans d'integració, és necessària una planificació estratègica de quines professions seran necessàries, quants llocs de treball i, conseqüentment, quantes places en la formació hauran d'estar disponibles amb l'antelació suficient, per a aprofundir i millorar la convivència en el si de la societat.

Es tracta d'ampliar l'àmbit de les professions socials i especialitzar-ne la funció (mediadors, educadors, treballadors socials), conèixer quants n'hi ha disponibles i fer una estimació de quants en seran necessaris.

El desenvolupament d'aquests filons d'ocupació contribuirà al desenvolupament social, econòmic i humà de la societat valenciana.

9 Hauríem de reconstruir la nostra sensibilitat cap a la immigració a partir del millor de nosaltres mateixos, i recuperar iniciatives i polítiques positives, així com treballar i impulsar les reaccions generoses i solidàries, com han sigut l'oferiment d'habitatges per a acollir refugiats.

La labor d'assessorament i prevenció, i de projecció, per a evitar repetir situacions passades és primordial en el context actual.

10 A manera de conclusió, la demografia serà l'àmbit on menys canvis es veuran en els pròxims deu anys, a excepció de les migracions.

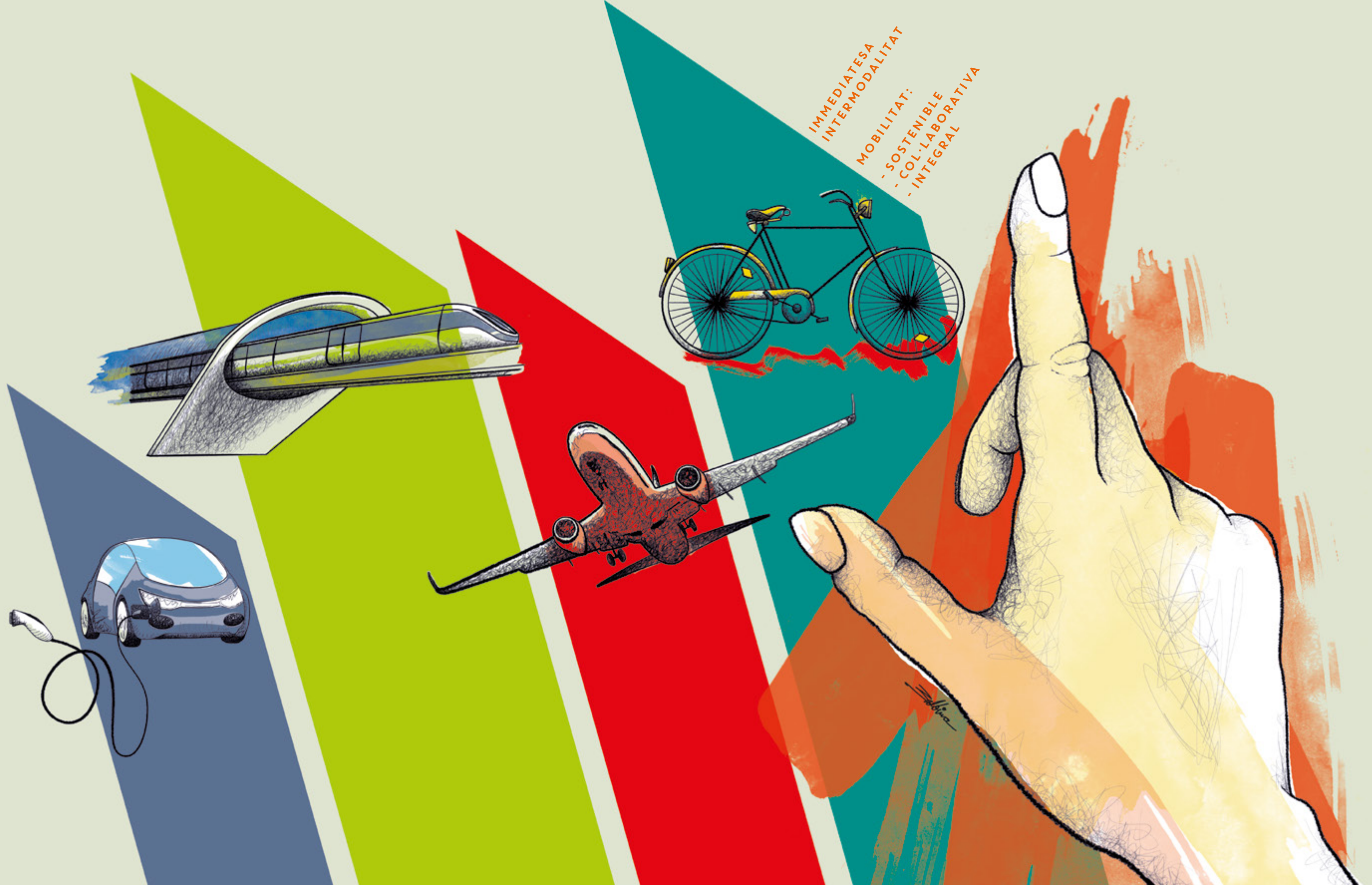
La sensibilitat cap a les migracions dependrà en gran part de les polítiques d'igualtat, integració i ocupació i del grau de benestar i igualtat de la població. Per això, la tornada al creixement i a la redistribució de la riquesa beneficiarà la qualitat de vida i aquesta millora hauria de ser incloent per a tota la població de la Comunitat Valenciana i per a tots els qui vinguen de fora.

L'aspiració és, per tant, viure en una societat que ha reconegut que és plural i que creu que tots podem contribuir a un projecte comú, i també despullar-se de l'egoisme i superar la imatge de societat enfrontada.

A aquesta situació no s'arribarà de manera espontània sinó que és un treball que hem de plantejar ja i establir el model de relació entre persones i institucions i el model de societat cap al qual ens volem dirigir.

COM ENS MOUREM?

Participants:

Periodista
de *Levante-EMV*

JOSÉ SIERRA

Responsable
del projecte
Hyperloop UPV

DANIEL ORIENT

Enginyer
de transport

TOMÁS RUIZ

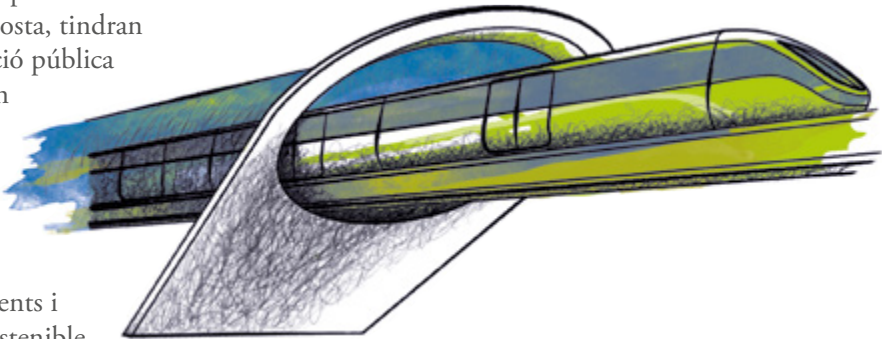

Director de Fabricació
de Ford Almussafes

DIONISIO CAMPOS

1 Els desplaçaments es produiran en l'entorn de megaciutats o grans àrees metropolitanes, entre les quals hi haurà les zones on viurà la major part de la població. En el cas de la Comunitat Valenciana, la tendència és el reforçament de tot l'eix costaner nord-sud, i dels corredors costa-interior de Villena, Requena, la Vall d'Uixó i Morella. Infraestructures existents com l'AP-7, l'A-31, A-3, A-23 i unes altres en desenvolupament com el corredor mediterrani o el tren de la costa, tindran un paper essencial. Qualsevol intervenció pública que es faça a partir d'ara ha de tindre en compte la incorporació d'infraestructures tecnològiques capaces d'interactuar també amb els nous vehicles intel·ligents i, fins i tot, autònoms. Aquest paral·lelisme entre el disseny de noves infraestructures i els requeriments i oportunitats que ofereix la mobilitat sostenible és també aplicable a les ciutats.

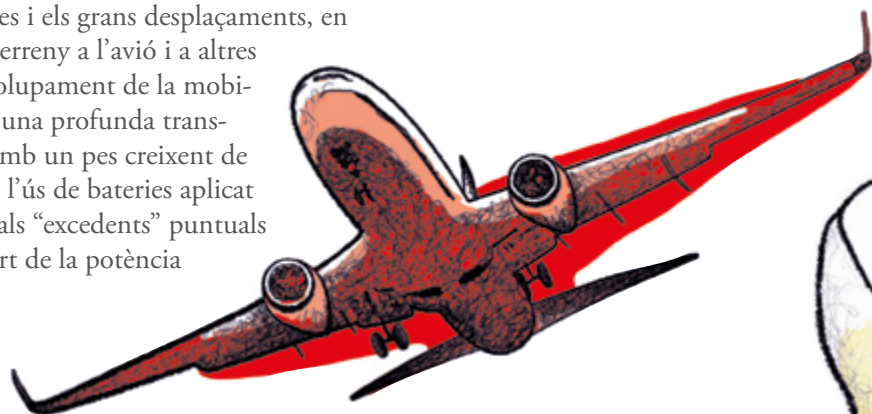
3 El vehicle d'ús individualitzat entrarà en crisi, en un procés imparable però que es pot alentir o accelerar depenent del paper que adopten les administracions públiques. Hi ha un corrent sociològic de fons que apunta en aquesta direcció però que modularan les polítiques de mobilitat amb instruments com la fiscalitat, les restriccions a l'ús del cotxe a les àrees urbanes, el desenvolupament del transport públic, bescanviadors i l'extensió d'infraestructura intel·ligent, etc.

4 El sector privat, també el de l'automoció, participarà activament en aquest procés afavorint i desenvolupant una oferta de mobilitat integral. Empreses com Ford aspiren a ser els grans aliats de les megaciutats en un context de mobilitat sostenible i disposen de tecnologia suficient per a ser-ho.

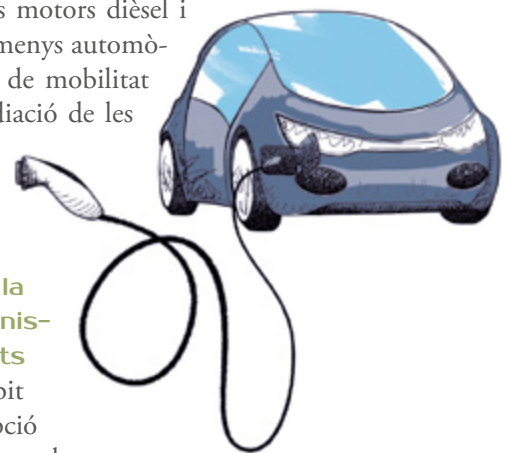
5 L'“**electromobilitat**” s'imposa i l'abandó progressiu dels combustibles fòssils es podria accelerar molt per damunt de les previsions inicials, com ha posat en relleu la “crisi del dièsel”. L'aposta dels grans fabricants pel cotxe elèctric, en qualsevol dels seus dissenys: híbrids, híbrids endollables, elèctrics purs, etc., és inequívoca i en 2027 el parc de cotxes elèctrics podria estar ja molt prop de representar un 50 % del total. L'increment de l'“electromobilitat” és també aplicable als suports per al flux de mercaderies i els grans desplaçaments, en els quals el tren haurà guanyat terreny a l'avió i a altres mitjans de transport. El desenvolupament de la mobilitat sostenible requereix també una profunda transformació del model energètic, amb un pes creixent de les energies netes. L'augment de l'ús de bateries aplicat a l'automoció pot donar eixida als “excedents” puntuals de l'energia edifica o encaixar part de la potència vacant per l'autoconsum.

6 El nou concepte de mobilitat, a més de ser sostenible, es basarà també en la immediatesa i la facilitat d'accés i en la intermodalitat, tot administrat individualment des dels telèfons intel·ligents. Hi haurà cada vegada menys un mitjà de transport “favorit” com ho és ara el vehicle privat, i més una solució que pot ser variable a cada demanda concreta de mobilitat: necessite desplaçar-me ràpid, amb seguretat i a un preu econòmic i la resposta està en el meu mòbil, que m'indica també el punt més proper d'accés a la xarxa intermodal.

7 Les ciutats “flexibles”. Més de la meitat de la població mundial ja viu en ciutats. En 2027 el percentatge se situarà per damunt del 60 %. És necessari un redisseny de les ciutats basat en la mobilitat sostenible i que promoga la intermodalitat, amb grans espais urbans dedicats a afavorir l'ús indistint de cada mitjà o modalitat de transport. Augmentarà la peatonalització i l'ús de la bicicleta. La flexibilitat en la circulació basada en la informació procedent dels vehicles de la qual disposa el regulador i la possibilitat de retornar-la, adaptada, al vehicle connectat, serà una realitat a curt termini. Escales mecàniques que pugen o baixen segons la demanda i carrers en els quals el sentit de la circulació varia en funció de les circumstàncies.

8 L'opció del vehicle elèctric, alimentat totalment o parcialment per bateries s'imposa en detriment d'altres opcions com els biocombustibles, el gas, etc. També sembla portar avantatge a alternatives tecnològiques encara en desenvolupament com la de l'hidrogen. Els nous vehicles seran elèctrics, connectats i també autònoms, malgrat les reticències inicials. Els motors dièsel i alguns de gasolina seran expulsats de les ciutats. Hi haurà menys automòbils en propietat i més vehicles formant part d'esquemes de mobilitat col·laborativa, amb un important paper per a la intermediació de les empreses.

9 L'adquisició, l'ús, la propietat i la gestió de la informació subministrada pels vehicles intel·ligents ha d'estar regulada i formar part de l'àmbit públic o del lliure accés. És urgent l'adopció d'estàndards internacionals que afavorisquen la recollida, la transmissió, l'intercanvi i el processament de dades entre els vehicles intel·ligents i els gestors de la mobilitat i en direcció inversa.

10 Els canvis sociològics relacionats amb el vehicle i la satisfacció de les demandes de mobilitat estan canviant vertiginosament. Les opcions en mobilitat han de ser en cada moment fàcils, ràpides i oferir alternatives. En aquest camí, disposar d'un vehicle propi deixarà de ser una prioritat com ho és ara i la seua omnipresència a les ciutats decaurà.

OBJETIVO 2027

VALÈNCIA, MADRID O BRUSSEL·LES.
ON ES PRENDRAN
LES DECISIONS?

ELITS
SOCIALS
Y ECONÒMIQUES

SOCIETAT
CIVIL

INSTITUCIONS
NACIONALS
I AUTONÒMIQUES

Participants:

Catedràtic
de Geografia
Humana per la UV

JUAN ROMERO

Periodista
de *Las Provincias*

JUAN CARLOS FERRIOL

Vicepresident
d'Assumptes Públics
de Llorente y Cuenca

JOAN NAVARRO

Directora de la
Fundación Conexus

PILAR CARO

L'engegada de fòrums de reflexió amb 2027 com a any de referència tracta d'obrir-se camí a Europa –França n'és un exemple– com a eina amb la qual els governs pretenen transcendir el debat curterminista i donar protagonisme a la visió estratègica en la cerca de solucions als problemes que ens afecten. Amb una Europa obligada a apostar per la integració fiscal i bancària, amb el govern de Trump decidit a abandonar el tradicional paper protector dels Estats Units sobre Europa, i amb els mercats rus i xinès en permanent expansió, la resposta a la pregunta que es planteja en la mesa podria ser que, en el millor dels casos, les decisions es prendran a Frankfurt i a Berlín, encara que l'escenificació es duga a terme a Brussel·les. Perquè de la consolidació del projecte comú de la UE, situat en l'actualitat en una cruïlla per la creixent presència de moviments antieuropeïstes, dependrà que Europa es consolide com a projecte polític rellevant i com a actor fonamental en l'inevitable mercat global. En l'eix nacional-regional, la falta de col·laboració entre regions, l'absència de polítiques de col·laboració entre les diferents administracions, i la secular tendència de la Comunitat Valenciana a la “subalternitat” respecte de Madrid condicionen un escenari sobre el qual cal plantejar aquest decàleg de reflexions.

Més que l'on, la pregunta és què i com. La Comunitat Valenciana disposa d'una identitat regional molt feble. Les decisions es prendran en funció del pes que siguen capaces d'exercir les seues elits polítiques. El problema de la Comunitat no està a Madrid, com de manera recurrent s'argumenta, sinó a la nostra pròpia regió. És un error atribuir sempre els nostres problemes als de fora, és una manera com una altra d'amagar les nostres incapacitats. Falta lideratge en les elits socials i econòmiques, no solament en les polítiques. I si els valencians no prenen les seues pròpies decisions, el debat respecte on es prenen aquestes decisions serà intranscendent. La clau passa, per tant, primer, per arribar a acords, traçar estratègies i compartir objectius comuns. Aquesta hauria de ser la meta de cara a l'any 2027. Aconseguir consensos, canviar la tendència al victimisme i aconseguir pactes d'estat, en clau autonòmica, que permeten incorporar la societat civil a projectes comuns. Pensar objectius i aglutinar la societat al seu voltant –si pot ser, amb el menor protagonisme polític possible– contribuiria a reforçar el sentiment de comunitat i a fer sentir una única veu valenciana, centrada de veres en debats transcendents.

La cerca de consensos bàsics. Hauria de ser el gran objectiu de cara a 2027. Malgrat disposar d'una societat civil poc articulada i amb una profunda visió pessimista dels problemes, la Comunitat Valenciana també disposa de fortaleces, en àmbits com la innovació o els models turístics, entre d'altres. Som una comunitat amable i acollidora, que contrasta amb una Europa en constant replegament.

Aquest és un avantatge que cal explotar, a partir probablement d'una nova manera d'entendre les decisions en el marc autonòmic, que permeta que les regions no prenguen els seus propis acords d'esquena a la resta. El gran repte de 2027 ha de passar per impulsar la cultura política de l'acord, tan lluny ara mateix de les prioritats del debat dels partits centrats en el curterminisme i les inacabables campanyes electorals. Existeix una crisi incontenible dels estats nacionals, abocats a la pèrdua del poder sobre els recursos financers, que ha de ser entesa com una oportunitat per a les regions i les àrees metropolitanes. La complementarietat de territoris resulta clau perquè la Comunitat Valenciana explote les seues fortaleces. O s'aposta per consens i grans pactes, o serà igual on es prenguen les decisions.

La cultura de la coordinació i la cooperació. Les conferències de presidents van sorgir com una bona oportunitat d'introduir un canvi en la manera de buscar acords dins del mapa autonòmic. Però l'experiència demostra, tant durant l'etapa de govern de Rodríguez Zapatero com la celebrada el passat mes de gener sota la presidència de Mariano Rajoy, que s'han acabat convertint en un mer espai per a la foto en el qual no s'aconsegueixen ni els avanços ni els acords que serien desitjables. Introduir una vertadera cultura de la coordinació i la cooperació entre els poders regionals, i que la convocatòria d'aquest tipus de conferències autonòmiques no depengueren de l'humor del ministre de torn, contribuirien a superar l'actual escenari de confrontació política permanent. L'Informe sobre desenvolupament mundial 2017: la governança

i les lleis, elaborat pel Banc Mundial, ja analitza com la distribució desigual del poder en la societat limita l'eficàcia de les polítiques. Per a millorar els resultats en matèria de governança, les institucions han de promoure el compromís, millorar la coordinació i encoratjar la cooperació, i limitar les conductes oportunistes com l'evasió fiscal.

4 Visió estratègica. Davant d'una conjuntura econòmica condicionada per la crisi i les incerteses sobre el futur, l'aposta per projectes estratègics, que reivindicuen els consensos i transcendisquen la mera batalla política, sembla determinant. El dia a dia s'ho menja tot i els partits polítics ho colonitzen tot. Davant d'això, la resposta de la societat civil hauria de passar per impulsar una visió estratègica, que supere el debat entre partits. El paper dels mitjans de comunicació resulta també determinant per a aconseguir aquest canvi de mentalitat que, si no ve encapçalat des de les elits polítiques, s'hauria d'impulsar des de la societat civil mateixa. La queixa davant de Madrid, la falta d'influència, la invocació al maltractament, no es poden quedar únicament en un lament més o menys justificat. Cal reclamar esforç i altesa de mires, entenent que la societat civil és la primera que s'ha de posar a treballar amb 2027 com a objectiu estratègic. Des d'aquest punt de vista, la iniciativa de Fira València resulta oportuna i valenta, com a institució que fa una crida a engegar el llum de llarg abast i a buscar acords de mínims en debats clau per al futur de la societat.

5 Educació, formació i ocupació. Poden ser els primers pilars entorn dels quals buscar aquests acords. El tan debatut canvi en el model productiu serà una declaració d'intencions sense suport pràctic si no es produeixen canvis en el model educatiu i en el mercat laboral, que permeten canviar prioritats i apostes dels nostres sectors econòmics. Alguns estudis situen en el 20 % el percentatge de joves que no conclou la secundària obligatòria. Un percentatge alarmant, però que ho és menys que el 40 % que es trobava en aquesta situació fa amb prou faenes set anys. La mitjana europea es troba en el 10 %. Combatre el fracàs escolar, aconseguir una major incorporació dels joves al mercat laboral i que l'ocupació deixe de ser el gran problema de la majoria

de països, són prioritats ineludibles. Amb tipus d'interès en mínims històrics i havent arribat la majoria dels governs occidentals al seu "límit de crèdit", pocs tenen encara capacitat d'estímul, siga a través de la política monetària o fiscal, per a impulsar la generació d'ocupació. El nou paper de la societat civil com a generadora de riquesa i ocupació pot i ha de ser determinant per a buscar solucions a aquest debat.

6 Superar les desigualtats. Parlem del gran desafiament mundial de les pròximes dècades. La gran fractura que polaritza les societats entre unes elits amb alt poder adquisitiu i unes classes baixes cada vegada amb majors dificultats econòmiques. La progressiva desaparició de les classes mitjanes, que són les que fins ara han resultat determinants per a donar estabilitat a l'estructura social, deforma la piràmide social tradicional que, en el context d'Europa, tendeix a facilitar l'aparició de moviments populistes o d'extrema dreta. L'escriptor i periodista mexicà Carlos Fuentes aposta per un nou contracte social per al segle XXI i aborda la complexa relació entre el sector públic, el sector privat i la societat civil, així com la necessitat d'aquests actors de trobar un balanç de poder que procure la democràcia. Sorgeixen riscos tan significatius, per exemple, com la possibilitat que, si no es prenen mesures dràstiques a escala global, un catastròfic procés d'escalfament tire per terra bona part dels avanços assolits i altere els models econòmics tradicionals. Com sosté el Banc Mundial, aconseguir que el creixement siga incliusiu és tant un imperatiu moral com una condició crucial de sostenibilitat del desenvolupament econòmic.

7 La qualitat de les institucions. Carlos Sebastián, germà del que fou ministre Miguel Sebastián, aborda en el seu llibre *España estancada: por qué somos poco eficientes* les raons per les quals Espanya pateix un significatiu estancament des del principi de la dècada dels 90. L'autor atribueix aquesta situació a les deficiències que troba en el marc institucional. Sí que ha millorat en alguns aspectes, però alhora ha patit una notable deterioració en uns altres. Ens trobem contínuament amb disfuncions que entorpeixen l'eficiència i l'emprenedoria. Normes confuses i canviants, incompliments de lleis

per part de l'Administració, ineficàcia de la justícia, violació de lleis per part dels ciutadans i les empreses. L'escassa qualitat de moltes regulacions, que amb freqüència afavoreixen uns pocs, els biaixos que tenen les administracions públiques en les seues decisions i les pesades càrregues que aquestes imposen a petits empresaris i autònoms comporten el mateix. I també algunes actituds enquistades en la ciutadania. La baixa eficiència es deu sobretot a les restriccions que imposa el marc institucional, conseqüència de com s'exerceix el poder. També a l'absència de rendició de comptes com a garant necessari del compliment dels compromisos adquirits.

8 El paper dels governs regionals. Es tracta de definir què volem ser els valencians en el futur. Una reflexió en la qual els poders públics i la societat civil han d'interactuar per a arribar a consensos i acords que els afecten a tots. Determinar què és el que volem que ens caracteritze com a col·lectiu ha de ser un objectiu en el qual les administracions han de jugar un paper clau perquè són les eines amb les quals fer possible aquests objectius. Des d'aquesta òptica, resulta fonamental la indeclinable responsabilitat dels poders públics. Els problemes, les incerteses i els fronts oberts continuaran al marge del curtterminisme dels governs. Però la participació d'aquests a l'hora de definir el full de ruta amb el qual afrontar-los resulta crucial. El limitat marge de maniobra que es percep en els pressupostos limita les capacitats dels governs regionals. Però potser per això es pot optar per llançar grans debats col·lectius, que il·lusionen la ciutadania. Projectes mobilitzadors que identifiquen els problemes, assenyalen les febleses i ajuden a sumar forces des de tots els sectors a la cerca de solucions de futur.

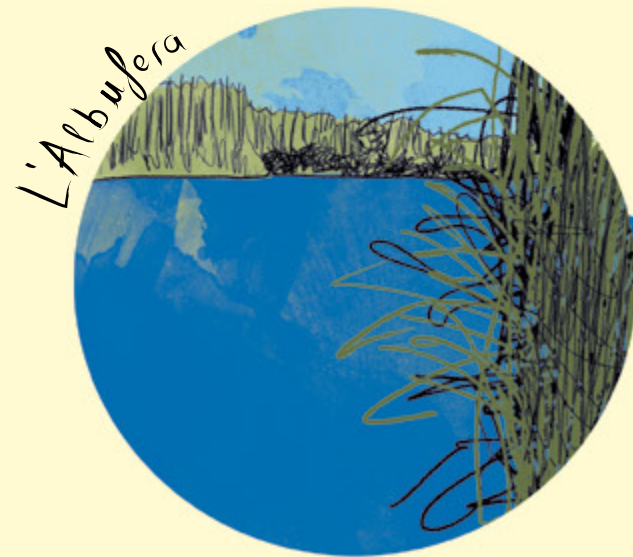
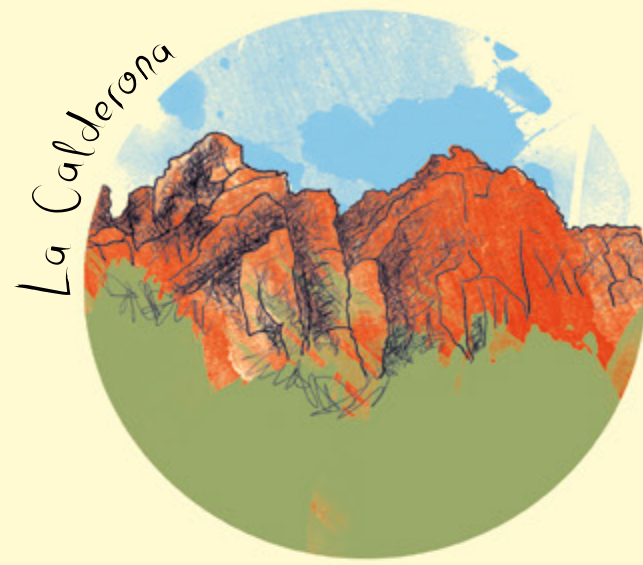
9 Un objectiu regional de 2027. No es tracta de robar la idea a Fira València, però sí d'aprofitar-la. El parlament valencià, com a seu del legislatiu, podria ser l'àmbit idoni des del qual els actors polítics pogueren impulsar la cerca d'una estratègia valenciana per a 2027, la identificació de problemes, l'engegada de les eines necessàries per solucionar-los, i per descomptat, la cerca dels consensos necessaris perquè els plantejaments que han de transcendir la política del dia a dia generen espais

de trobada no solament en l'àmbit polític, que ha de tindre un paper mobilitzador però no majoritari, sinó sobretot en la seua connexió amb la societat civil. Crear fòrums de reflexió que permeten recuperar la visió estratègica per a l'agenda política. Analitzar la dimensió geoestratègica del marc de presa de decisions i contribuir al mateix temps a construir una societat civil més articulada, més conscient del paper que ha d'assumir i més involucrada en les decisions que tenen a veure amb el futur. Que aquesta societat civil exercisca de motor perquè les elits socials i econòmiques mateixes se sumen, les seguisquen i avancen en la cerca de respostes.

10 Un canvi cultural. La classe política valenciana ha mostrat fins a hui cert desinterés respecte a on es prenen les decisions, fins i tot encara que no els foren alienes. Madrid, la capital, era considerada únicament com el lloc on anar a reclamar, no com el lloc on influir perquè les decisions ens tingueren en compte. Els empresaris valencians han donat recentment un pas significatiu en reunir-se amb el Ministeri de Foment per a traslladar un "ja n'hi ha prou" al dèficit d'infraestructures de la Comunitat Valenciana. És un gest, però no es pot quedar només en això. Es requereix un canvi cultural, de concepte, que permeta entendre que els valencians, com els catalans, els bascos o els gallecs, s'han de treballar la seua capacitat d'influència davant dels poders de l'Estat, i no recordar-se'n únicament per a anar a reclamar quan ja s'ha produït el maltractament. Les inversions milionàries en infraestructures han marginat fins ara la més determinant, el corredor mediterrani. És l'exemple del que no s'ha de tornar a repetir. Més col·laboració, més determinació i més acords per a la cerca d'objectius comuns i de solucions als problemes. Amb 2027 com a objectiu.

ON VIUREM?
L'ESPAI URBÀ, CIUTATS,
ESTILS DE VIDA,
NOVES TRADICIONS

ON VIUREM?
L'ESPAI URBÀ, CIUTATS,
ESTILS DE VIDA,
NOVES TRADICIONS

Participants:

Periodista
d'*El País*

CRISTINA VÁZQUEZ

Doctora en
Pensament Polític Am-
biental i professora de
Geografia en la UV

CARMÉ MELO

Escriptor

SANTIAGO POSTEGUILLO

Director estratègic
de la Marina Reial
de València

RAMÓN MARRADES

Ruralització de les ciutats valencia-
nes. En els pròxims 10 anys serà important
replantear-se la relació entre l'espai rural i
l'urbà. El món rural és una font essencial de valors,
de tradicions, el testimoniatge de formes de vida que
conformen la nostra identitat i la nostra cultura com
a poble. Es tracta que el camp penetre en la ciutat
perquè els espais no construïts es reconvertisquen en
jardins i horts urbans.

Hui en dia es demanden espais urbans ruralitzats
i sostenibles per a garantir la seguretat alimentària
i la sobirania alimentària, i transitar cap a un nou
model agroalimentari més just des del punt de vista
social i ambiental. La ciutat de València reuneix totes
les característiques per a aconseguir-ho perquè està
envoltada d'un cinturó verd privilegiat, que és l'horta.

Espai periurbà, punt de connexió entre
espai rural i urbà. L'àrea metropolitana de
València té un dels paisatges més singulars
d'Europa: l'horta. Aquest espai està cridat a ser un
lloc clau del territori, ja que a l'horta es desenvolupen
tot un seguit de funcions importants no solament per
al món rural sinó també per a les ciutats. Per exem-
ple, per a proveir-la d'aliments de proximitat, contri-
buïnt amb això a la sostenibilitat de l'agricultura com
a activitat productiva.

Aquest espai periurbà té unes funcions mediam-
bientals importants davant dels reptes que plantegen
la protecció de la biodiversitat i el canvi climàtic. Per
tant, pot actuar de corredor natural pel qual circulen
sense obstacles els vents del mar als nuclis urbans, i
mitigar l'efecte "illa de calor" de la ciutat.

És imprescindible protegir aquest espai de l'expan-
sió de les ciutats i de l'avanç d'una urbanització voraç.

L'urbanisme ha de recuperar i emfatit-
zar la seua funció social. Després d'anys
de *boom* urbanístic i de la posterior crisi
immobiliària i econòmica, la planificació urbanís-
tica s'ha de posar al servei de les persones, del bé
comú, i no exclusivament dels beneficis econòmics.
Això implica posar fre a la construcció d'habitatges
residencials innecessaris, sobretot, perquè els estudis
demogràfics no preveuen per a la pròxima dècada
grans augments de població. Ja s'estan dissenyant,
encara que calguen més esforços, polítiques pú-
bliques per a posar en circulació entre col·lectius
necessitats d'habitatge una gran quantitat d'immo-
bles desocupats, així com l'impuls de cooperatives
d'habitatge.

Interdependència entre el desenvolupament
urbà i el medi ambient. És vital un urbanisme
que segueisca els criteris ecològics i mediambientals
per a garantir la sostenibilitat dels ecosistemes de
l'àrea d'influència de la ciutat. Amb 1,6 milions d'ha-
bitants, l'àrea metropolitana de València disposa de
parcs i espais d'alt valor ecològic (el Parc Natural de
l'Albufera, la Calderona, el cordó litoral, el paisatge
històric de l'Horta...). Per tant, una clau de futur per
al territori és precisament compatibilitzar el desen-
volupament de la ciutat amb el respecte a aquests
llocs que donen al territori un alt valor afegit per a
residents i visitants. Preservar-los és imprescindible
perquè són un actiu social i ecològic de primer ordre,
ja que quan es destrueixen o degraden és difícil, si no
impossible, reposar-los.

S'ha venut equivocadament la idea que el camí
cap a la sostenibilitat exigeix sacrificis: he de reciclar,
he d'anar amb bici per a no contaminar..., quan
l'empíric apunta al contrari; tindre ciutats menys
contaminades, més saludables, per les quals es puga
passejar, ens fa més feliços. Una ciutat més sostenible
i inclusiva és una ciutat més feliç.

5 La ciutat postcrisi amb prou faenes canviarà físicament en una dècada. La ciutat serà en aparença pràcticament igual, la qual cosa no significa que no es produïsquen canvis importants, però aquests tindran més a veure amb el *software* de la ciutat i amb els nous usos i maneres de gestionar l'urbs. Els grans canvis a la ciutat dels pròxims anys no es podran inaugurar i una d'aquestes transformacions té a veure amb el capital humà. Més que inaugurar equipaments, serà el temps de dotar-los de personal suficient per a garantir uns serveis bàsics de qualitat per a la ciutadania.

La localització, el lloc on vivim, és cada dia més important. Hi haurà canvis en la manera de treballar perquè cada vegada és més difícil separar la manera en què vivim de la manera en què treballem. La localització de les persones, el lloc on es tria viure, és cada vegada més important, contràriament al que es va pensar quan internet va entrar en les nostres vides. Les grans empreses busquen situar-se més als centres històrics i menys en polígons industrials. A la gent li agrada viure a la ciutat consolidada. Encara que sone xocant, l'automòbil en propietat o el xalet als afores s'acabaran convertint en una cosa anecdòtica. La ciutat, sinònim durant anys d'individualisme i anonimat, serà cada vegada més sinònim de barri, d'espai públic compartit. En qualsevol cas, tampoc cal esperar fórmules de vida pures.

6 Noves escales: identitària, metropolitana i megaregió. Emergeixen noves escales que les administracions públiques no estan tenint en compte tant com haurien de fer-ho. La ciutat s'entén com a municipi i part de la província, la comunitat autònoma o l'Estat, establint unes línies que condicionen el que passa al territori. Però aquestes línies no saben delimitar el sorgiment d'aquestes noves escales: una és l'escala de la identitat, la inclinació i la satisfacció de les persones amb la seua vida diària i el seu territori.

Els barris que han mantingut el seu dinamisme i han crescut en població durant els anys més durs de la crisi han sigut els nuclis històrics de València. Entre aquests es troben els casos de Russafa, Benimaclet, Campanar, Patraix o el Cabanyal... Aquests nuclis s'han sabut adaptar i ser vibrants en un moment difícil. Per tant, aquesta escala de la identitat, de la vida diària, té i tindrà un nou pes en l'organització i gestió de la ciutat. L'elecció de la identitat és, probablement, l'elecció econòmica més important que fa una persona.

L'àrea metropolitana és una altra escala emergent; una unitat territorial de consum, treball i oci, el lloc pel qual ens desplaçarem diàriament. I també estan les megaregions, que són àrees d'intercanvi econòmic, l'exemple més proper de les quals és el corredor mediterrani.

7 Una ciutat menys especialitzada i més diversificada. Les ciutats del món amb més èxit són les que estan més diversificades i tenen usos diferents en cada un dels seus espais perquè el desitjable no és la segregació sinó la diversificació, la integració d'usos en un espai. No hi ha un barri exclusiu de compres, un altre de treball, un altre de turisme. Aquella idea de parc tecnològic, tan de moda en els anys huitanta, que fixava l'activitat laboral a deu minuts amb cotxe de la ciutat i que quan s'acaba te'n tornes a casa i el parc es queda, és hui un model caduc. Cobra sentit utilitzar els espais durant més hores. La vida segmentada s'ha extingit, no solament per als sectors creatius sinó per a tothom.

Aquesta divisió de huit hores de treball, huit d'oci, i huit de son s'ha transformat en *totum revolutum*, de manera que no sabem ja quan treballem, quan descansem o ens divertim o quan dormim. La divisió entre la vida diària i el treball s'ha diluït i amb la configuració urbana ocorre el mateix. Els espais on vivim s'assemblen més als espais on treballem.

8 Participació ciutadana en els canvis: el dret a la ciutat. La resiliència té a veure amb la capacitat dels éssers humans per a adaptar-se a situacions adverses i crear nous escenaris. Cada vegada és més important la capacitat de les persones per a canviar el seu entorn a millor i, en les últimes dècades, els ciutadans no han participat desgraciadament massa en el disseny de les polítiques públiques ni en la generació d'aquestes transformacions urbanes que els afecten. El fet de voler un lloc, d'estar a gust en un lloc, és l'eina de recuperació i transformació més important de totes. El fet de voler València, el territori, és el que permet millorar-la. L'estima crítica, sense nostàlgia del passat, valorant les arrels, és una de les millors maneres de projectar-se al futur.

Un consens polític pel bé de la ciutat i els seus ciutadans. Les ciutats que han sabut transformar-se per a bé són aquelles els polítics de les quals han construït sobre el treball del polític anterior, amb independència de la seua adscripció partidista. En aquest sentit, són necessaris pactes entorn de les qüestions essencials entre partits polítics i ciutadans per a construir ciutat.

9 El futur de les infraestructures i la mobilitat. La polítiques de les últimes dècades s'han caracteritzat per posar l'èmfasi en les grans infraestructures en detriment de les infraestructures que utilitzen diàriament milers de persones (transport urbà i interurbà). És peremptori millorar aquestes últimes. També ha sorgit la necessitat de protegir i millorar la infraestructura verda davant de la grisa. La Unió Europea impulsa des dels anys noranta la creació d'una xarxa verda, en la qual els espais naturals estiguen connectats entre si i no es veuen amenaçats per l'avanç de la urbanització; és una tendència a consolidar en els pròxims temps.

A més, la ciutat ha de créixer de manera més diversificada; no tot es pot fiar a l'evolució de la construcció i el turisme. L'urbanisme del futur no ha de permetre la construcció en espais físics amenaçats,

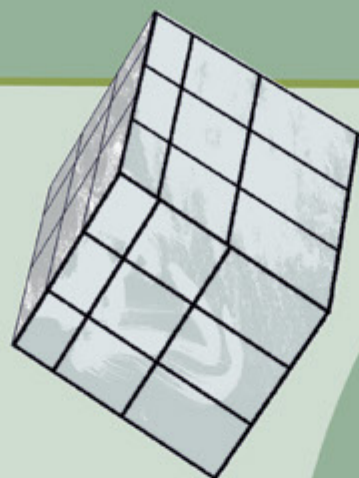
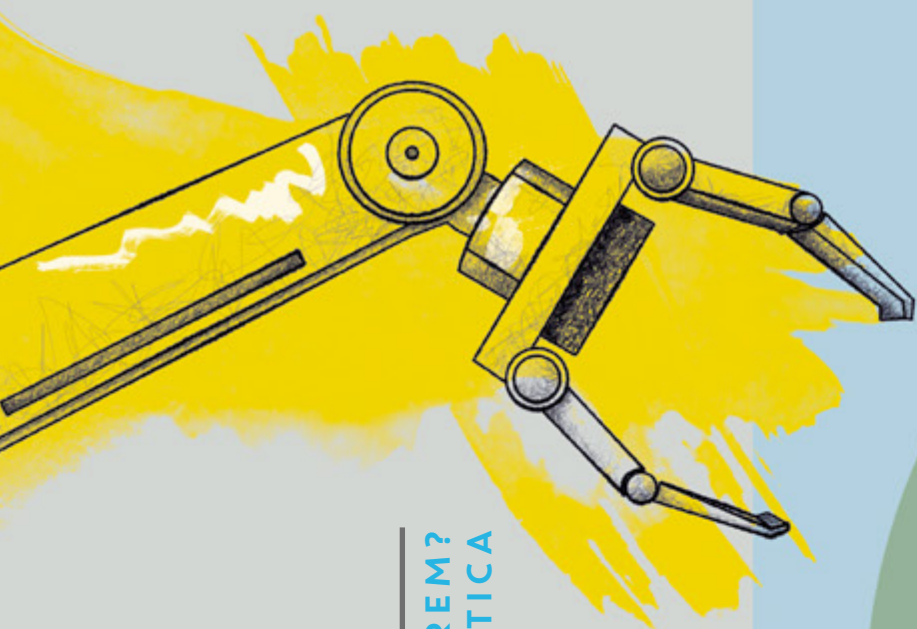
com és la primera línia de la costa o les àrees inundables perquè els costos econòmics i socials d'aquestes decisions són elevats i insostenibles.

En termes de mobilitat, la propietat tendirà a diluir-se i es camina cap a un model més integrat. La influència del cotxe decaurà pel problema de la contaminació però també per les tendències purament de mercat. El cotxe compartit, els vehicles elèctrics o híbrids, el transport públic, la bicicleta i, en general, tots aquells mitjans de transport no contaminants guanyen pes en els nous patrons de mobilitat.

10 València és una capital acollidora. És una ciutat amb baixes barreres d'entrada, tant socials com econòmiques, on és igual l'origen, l'orientació sexual o l'edat de les persones. El fet d'estar a gust on vivim significa que disposem de les condicions bàsiques per a implicar-nos en un territori, per a realitzar-nos i desenvolupar-nos vitalment. Per a l'elit més formada, aquest és un requisit important a l'hora de triar on instal·lar-se.

València és una ciutat inclusiva per naturalesa, està en el seu ADN, i la qualitat de vida que la caracteritza és bona com a element productiu per a tots els segments de l'activitat. Les dues característiques han de formar part de la narrativa estructural de la ciutat.

COM CONSUMIREM?
DISTRIBUCIÓ, LOGÍSTICA

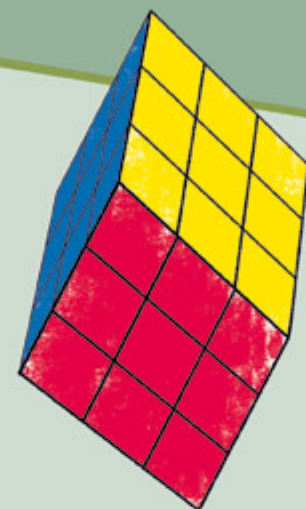

Cub Mirror Silver /
Velocitat suau / 3x3x3 /
Base negra

EUR 5,91 €

Enviament **GRATIS**

AFIG AL CARRET

Cub velocitat suau / 3x3x3 /
Velocitat nivell professional /
Base negra

EUR 4,27 €

Enviament **GRATIS**

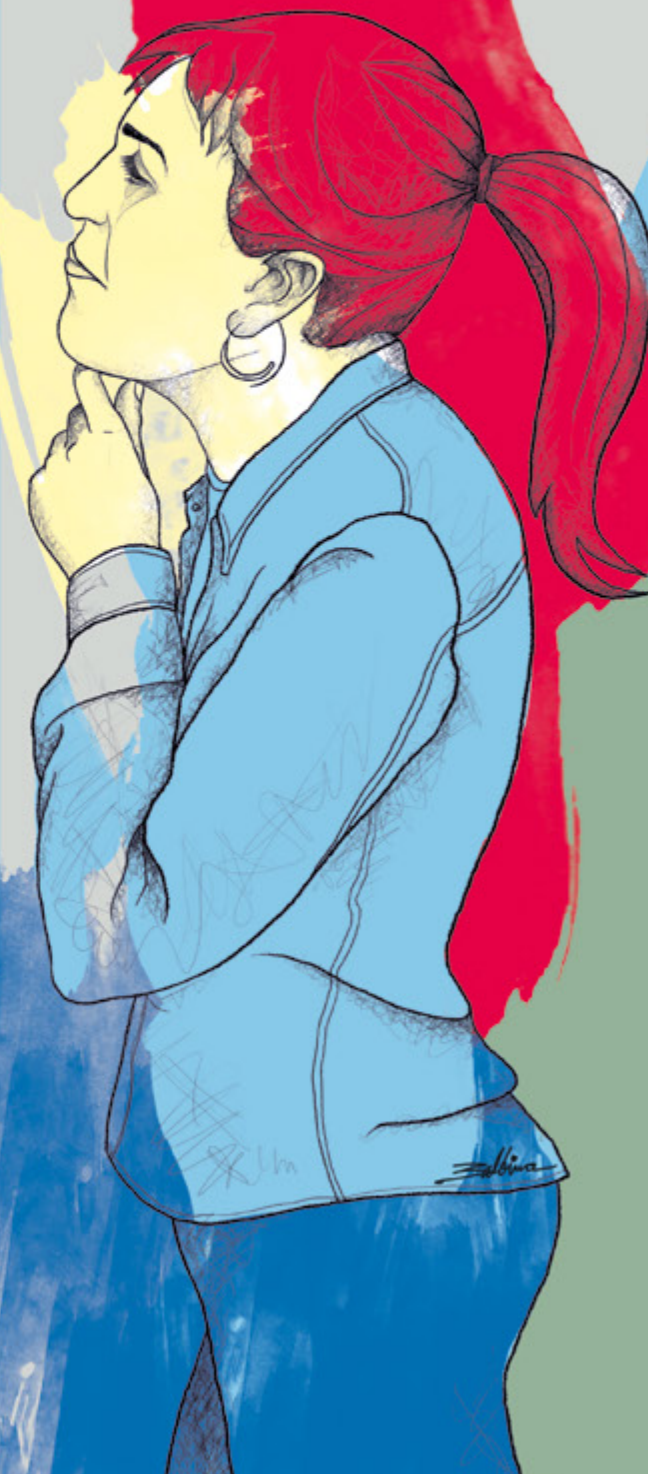
AFIG AL CARRET

suau / 2x2 /
professional /

RET

Participants:

Sòcia directora
de Broseta Abogados

ROSA VIDAL

Delegat en la
Comunitat Valenciana
de Transporte XXI

ANTONIO MARTÍNEZ

Periodista
de Valencia Plaza

XAVI MORET

Directora
general de Slisa

YOLANDA ATIENZA

1 El consumidor bolcarà la seua personalitat en les seues decisions de compra.

Els referents socials continuaran influint en les decisions de compra dels consumidors, que busquen en l'acte de l'adquisició l'acostament a aquests referents. La compra estarà alineada amb els valors de cada consumidor. La publicitat tradicional haurà de competir cada vegada més amb les impressions que es reben d'altres consumidors o d'*influencers*. Les empreses continuaran interactuant amb els seus clients a través de les xarxes socials, però quedaran exposades a crítiques l'abast de les quals no podran controlar. En l'actualitat, quatre de cada deu consumidors ja utilitzen les xarxes socials com a principal font d'inspiració en internet per a les seues decisions de compra, per davant de les pàgines corporatives, els compradors de preu o els llocs multimarca.

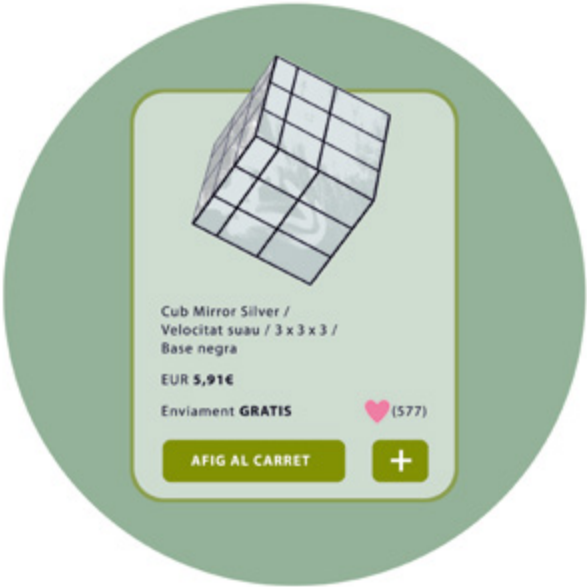
2 Augmentarà el consum intel·ligent, més basat en la utilitat i en la versatilitat.
El consum dels *millennials* estarà més apegat al present, serà més racional (es compra el que realment es necessita) i menys compulsiu. L'omnicanalitat i la immediatesa marcaran el procés de compra, però les decisions seran més racionals, sobretot en el consum de major nivell.

Les empreses, per la seua banda, disposaran cada vegada de més informació sobre el perfil dels seus clients. Recopilar i analitzar aquestes dades per a convertir-les en informació valuosa serà un dels seus principals reptes, un procés essencial per a conèixer les necessitats i exigències del client i superar-ne les expectatives. Així podran adaptar la seua oferta per a fidelitzar els seus clients actuals i aconseguir-ne altres de nous.

3 El consum del futur eliminarà intermediaris. Comprarem cotxes en Amazon igual que es compren els *smartphones* directament als qui els fabriquen. Els intermediaris que no aporten res a la cadena s'acabaran descartant, la qual cosa comportarà menors costos i preus més baixos.

Des del punt de vista de les empreses, la desaparició d'intermediaris pot suposar un avantatge essencial per a les companyies que millor gestionen la relació directa amb els seus clients. Aquest tipus de relacions sense intermediaris augmentarà en els pròxims anys.

4 Els consumidors més joves no valoren tant la possessió com l'experiència. El sentit de propietat de determinats béns perdrà centralitat a mesura que augmente la disponibilitat immediata de certs serveis, una tendència que es veurà reforçada amb l'avanç de les plataformes d'economia col·laborativa. La informació que les empreses rebran dels seus clients serà essencial per a poder dissenyar experiències úniques i adaptades a cada client.

5 El comerç sense logística no és viable, encara que per al consumidor siga la part menys visible del procés: sap el que vol i ho vol ràpid, però no el preocupa com. Sense logística no es podrà donar resposta al consumidor que ve, que busca el termini mínim entre l'acte de compra i la recepció del producte. La necessitat apunta a una logística robotitzada, intel·ligent, de baix cost i amb una ràpida connectivitat amb el client. Les empreses necessiten digitalització, tecnologies i gestió comercial.

Els operadors logístics tradicionals s'hauran d'enfrontar amb l'aparició de nous competidors que, de vegades, vindran d'altres sectors. L'exigència de les empreses augmentarà a mesura que s'incrementen les capacitats tecnològiques d'empreses de logística en aspectes com la conducció autònoma, la logística en temps real amb gestió d'informació en el núvol o la robotització de la càrrega i la descàrrega.

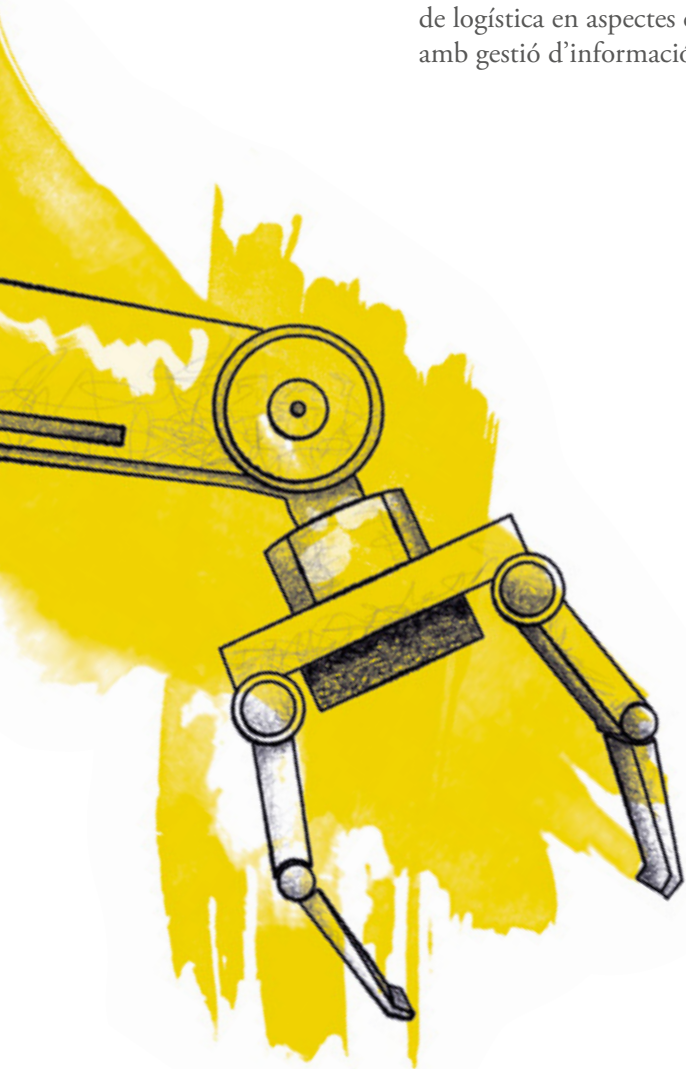
6 La inversió en infraestructures adequades serà clau perquè la logística pugui donar resposta a la revolució comercial que introdueix l'e-commerce. El desenvolupament d'aquestes infraestructures serà imprescindible per a la descentralització dels centres logístics amb la finalitat d'acostar-los als consumidors finals. Es tracta tant d'infraestructures de transport i logístiques com de xarxes de comunicació i internet d'alta velocitat.

7 El petit comerç en botiga física continuarà tenint demanda, però s'haurà de saber adaptar als nous temps. La clau de la supervivència serà l'especialització i l'experiència, a més de la convivència dels canals *online* i *offline*. Les botigues que no incorporen *e-commerce* tindran molt complicada la supervivència. El potencial del comerç físic tradicional serà el valor afegit al client en detalls com la formació del consumidor. Les empreses de *retail* hauran d'augmentar la qualificació dels seus professionals per a satisfer aquesta demanda. Els *showrooms* s'estendran com a llocs de prova (i adquisició) de productes que s'envien al client des d'altres punts. Les categories amb més possibilitats per a obrir-se pas en aquest canal de venda assistida són aquelles en les quals per al consumidor encara és important "veure i provar", com ara els productes de moda i accessoris de marca, la joieria de luxe o l'electrònica d'última generació.

8 El consumidor del futur serà més exigent i més sensible a múltiples factors més enllà del preu. Sempre que siga a costos assumibles, els factors mediambientals o la sensibilitat cap als productors de proximitat pesaran més en les decisions de compra. També influiran aspectes relatius a la nutrició saludable. Però el consumidor necessita rebre la informació adequada per a ser més responsable en les seues decisions. Les empreses que aposten per respondre a les noves preocupacions dels consumidors obtindran la seua recompensa.

9 Assistirem a una polarització de l'oferta entre productes bàsics o de baix cost i els d'alt valor afegit, en els quals es buscarà diferenciació i distinció. La correlació entre el poder adquisitiu i el producte adquirit es difuminarà, de manera que un mateix consumidor es podrà decantar per referències *premium* o bàsiques per a diferents productes.

10 Les plataformes d'economia col·laborativa ocuparan un paper central en les decisions de compra del futur, però les administracions hauran de garantir la regulació de l'oferta. La flexibilitat condicionarà la manera d'entendre el treball, circumstància que anirà acompanyada de l'augment de professionals *freelance*.

MÉS SALUDABLES?
ALIMENTACIÓ,
CONSUM, BIOÈTICA

ACTIVITAT FÍSICA

DIETA MEDITERRÀNIA
CUINAR

SUPERPOBLACIÓ

MÉS SALUDABLES?
ALIMENTACIÓ, CONSUM,
BIOÈTICA

Participants:

Forner

JUANJO RAUSELL

Professora
de Tecnologia
d'Aliments en la UPV

PURIFICACIÓN GARCÍA

Oncòloga

ANA LLUCH

Periodista de TVE
i La Vanguardia

PACO ALONSO

SEREM MÉS SALUDABLES EN 2017 en la mesura que...

1 **Recuperem definitivament els valors de la dieta mediterrània**, d'una manera actualitzada, adaptada a les necessitats de cada persona i edat. Una dieta assignada a la nostra civilització per circumstàncies d'emplaçament geogràfic a la vora del mar Mediterrani, una manera d'entendre l'alimentació, social i intel·ligent, basada en tres pilars: l'oli d'oliva, els cereals i la vinya; una dieta que tots coneixem i de la qual lloem les bondats, però que molt pocs porten a la pràctica.

Les seues característiques principals són el consum elevat de vegetals (fruites, verdures, llegums i fruites seques), pa i altres cereals, l'oli d'oliva i el consum regular de vi en quantitats moderades. En 2027 es compliran ni més ni menys que dèsset anys des que es declarara Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat, veurem si és temps suficient per a posar-la en pràctica.

2 **Les dietes personalitzades amb l'avanç de la nutrigenòmica i nutrigenètica**, oferisquen un major ventall de possibilitats per a una alimentació específica, exempta d'incompatibilitats alimentàries.

Durant el segle XXI el coneixement del metabolisme, de les interaccions gens-nutrients i dels aliments, millorarà l'alimentació de les persones i oferirà una nutrició cada vegada més específica. Aquest serà un dels pilars de la nutrició moderna. Però per a això caldran de manera ineludible nous especialistes en nutrició no solament capaços d'entendre l'alimentació des d'un punt de vista clàssic, sinó també d'aplicar i incorporar les noves tecnologies de l'era postgenòmica; de tindre un bon coneixement sobre els aliments funcionals i la seua indústria, i d'estar ben entrenats també dins del camp de la seguretat alimentària.

3 **Existisca una educació alimentària des del jardí d'infància**, passant per l'escola primària i secundària, aplicada de manera transversal, per a l'aprenentatge dels xiquets, no com una matèria anecdòtica i aïllada, sinó dins del currículum formatiu, amb el mateix valor acadèmic que les ciències naturals, les matemàtiques, la història o l'anglès. Una educació alimentària encaminada a millorar els coneixements, les actituds i les pràctiques en les persones per a aconseguir una vida sana i productiva; que ajude les persones a decidir i actuar de manera positiva pel que fa a la seua alimentació, nutrició, salut i medi ambient.

4 **Tornem a cuinar i recuperem hàbits de conducta perduts per la pressió social i laboral**. Cal tornar al mercat a comprar, a planificar els menús familiars o individuals, i a asseure's a taula per a compartir. Aquesta és una de les raons directament vinculades amb l'aspecte immaterial de la dieta mediterrània: cuinar els aliments en un espai a l'aire lliure, en definitiva, socialitzar l'aliment i gaudir-lo en companyia de la família i els amics.

5 **L'**Administració fomenta una millor alimentació als centres públics on exerceix tutela administrativa, com una premissa d'interés general, traslladant als menjadors col·lectius de col·legis, hospitals i geriàtrics valors exemplars i no els criteris purament econòmics d'adjudicació concursal.

La importància del servei d'alimentació s'ha d'equiparar a les relacions humanes, pedagògiques i assistencials que s'ofereixen als centres públics. El servei d'alimentació no pot estar infravalorat respecte a altres serveis, és tremendament important, tant per a la recuperació i la rehabilitació, com per a la formació de l'individu.

6 **T**inguem en compte que en 2050 el planeta haurà d'alimentar 9.600 milions de persones. Caldrà disposar de recursos suficients per a la nutrició d'aquestes persones i fer sostenible la vida al planeta obtenint fonts de proteïna que generen menor impacte. Genetistes, bioquímics i *data scientists*, hauran de reinventar els aliments.

Desgraciadament, hui en dia, l'escassetat d'aliments és un problema real, una de cada set persones pateix inseguretat alimentària. Malgrat aquesta greu situació, la falta d'aliments pot ser que no siga el major problema de la humanitat a llarg termini.

Els experts creuen que la superpoblació és un problema molt més urgent. Segons l'EPA (Agència de Protecció Ambiental), la superpoblació significa que una àrea té més éssers vius dels que l'entorn pot suportar de manera sana. En créixer la població, els recursos han de ser ampliat i això no inclou només els aliments, sinó també l'aigua potable, l'accés a l'habitatge, l'eliminació segura de residus i l'atenció mèdica. Aquest és el gran repte i condicionant de la humanitat a curt i a mitjà termini.

7 **M**illorem la percepció de l'activitat física adequada a cada fase de la vida i reduïm el nivell d'estrès. Sempre adaptada a les nostres possibilitats i a la nostra realitat. Des del naixement els bebès han de ser estimulats per a ser actius, fins i tot abans que puguin gatejar. Amb el cos jove d'un xiquet o un adolescent en etapes de creixement, s'han de fer tres tipus d'activitat física de manera proporcional: exercici aeròbic, també d'enfortiment muscular i d'activitat per a enfortir els ossos.

Per a mantindre un bon estat de salut en la maduresa, cal establir una rutina diària, tranquil·la i proporcionada que incloga activitat física aeròbica i d'enfortiment muscular condicionat a les possibilitats de cada individu. Afortunadament, l'activitat física per a persones majors en l'actualitat és un fenomen social acceptat per tots.

8 **O**btinguem productes alimentaris sans i equilibrats, obtinguts de manera respectuosa amb el medi ambient, perquè siguen font de salut.

El vegetarianisme és una tendència creixent, però és necessària una major recerca i un major coneixement d'aquestes dietes, així com dels seus riscos i beneficis, i poder aconsellar nutricionalment de manera correcta per a evitar dèficits i altres problemes derivats.

L'ésser humà, a més d'omnívoro, és selectiu. A partir del que hi ha disponible al seu voltant classifica el que és comestible i el que no és comestible, el que és preferible i el que no és preferible, el que és recomanable i el que no és recomanable, i el que és assequible i el que no és assequible. Tot el que és consumible per part dels homes no és necessàriament consumit. L'elecció es pot fer, bé per raons tècniques i econòmiques, bé per gust o sabor, per les creences sobre la bondat o maldat de cada aliment i, fins i tot, per l'estatus que ocupa cada aliment en una cultura i societat determinada; en definitiva, hi ha moltes raons que no segueixen una línia científica o racional. Aquestes consideracions hauran de ser anècdotes del passat. Ser omnívoro implica major autonomia, llibertat i adaptabilitat al medi.

9 **M**entalitzem la població que som en part allò que mengem, de manera que una part important de la nostra medicina siga la nostra pròpia alimentació.

El vell proverbi alemany "Som el que mengem?" marca en l'alimentació diferències ètniques i socials, classifica i jerarquitzava les persones i els grups, manifesta les maneres d'entendre el món i incorpora un gran poder d'evocació simbòlica. L'acte d'alimentar-se fa confluïr en un mateix moment l'home biològic i l'home sociocultural.

10 **S**erem més saludables en la mesura que es produïska de manera global una gran revolució alimentària, en tots els àmbits. Un gran sisme innovador en la intersecció del menjar, la tecnologia i els canvis socials. Igual que el foc i la cocció dels aliments que propicià van ser la revolució tecnològica en la prehistòria, l'home en aquesta nova era geològica, que alguns científics denominen antropozoic, amb molt bon criteri, perquè l'ésser humà és l'artífex del cataclisme que ens cau damunt. Per tant, està obligat a trobar una solució per a nodrir-se de manera adequada amb allò que tinga al seu abast, i si no, ho haurà de crear.

Annex (altres consideracions):

Evidentment queden moltes qüestions enlaira, que hem abordat i transcendeixen més enllà d'aquest mer decàleg i que són certament preocupants per al conjunt de la societat, com la incidència de l'obesitat i altres malalties.

Sens dubte la major preocupació que hem expressat tots els presents en la reunió gira entorn del model social en què estem immersos, i que ha afectat els hàbits alimentaris de manera molt negativa.

També observem el costat fosc de la indústria alimentària per a la salut de les persones, sota els paràmetres i les normatives que regeixen en l'actualitat, en què ells mateixos, les grans multinacionals i empreses de distribució, són els que marquen els objectius i les necessitats alimentàries de les persones.

Amb una major autonomia per part dels consumidors podrem afrontar el repte de ser més saludables. Existeixen incipients iniciatives en aquest sentit: comprar a prop, productes que coneixes, més naturals i sostenibles o fer-t'ho tu mateix (quilòmetre zero, *growsumers*, *do-it-yourself*, horts urbans, compra de productes a granel).

Una revolució que, com tots els grans canvis socials, ha de començar per petits gestos i accions individuals.

Durant la celebració de les deu reunions que han donat lloc a *Eixida 2027, la Comunitat Valenciana d'ací a deu anys*, es va demanar a tots els participants en les meses que resumiren en una paraula o en una frase la idea central de la seua visió del futur de l'autonomia. A continuació es recullen totes. Una pluja d'idees, visions de futur i desitjos que van expressar els 40 representants de la societat civil que han participat en el projecte.

TODO VA A CAMBIAR Y ES RESPONSABILIDAD NUESTRA Y SOLO NUESTRA QUE CAMBIE TODO A MEJOR O A BASTANTE PEOR | ELS GRANS CANVIS EN LES CIUTATS EN ELS PRÒXIMS 10 ANYS NO SERAN OBRES QUE ES PUGUEN INAUGURAR | ESPERANZA DE IGUALDAD | EL 65 % DE LOS TRABAJOS QUE DESARROLLAREMOS EN EL AÑO 2027 HOY TODAVÍA NO SE HAN INVENTADO | LA CIUDAD DEL FUTURO SERÁ UNA CIUDAD CON VÍAS FLEXIBLES, LLENA DE VEHÍCULOS QUE COMUNICAN ENTRE SÍ Y CON EL ECOSISTEMA DE LA CIUDAD Y LA GRAN MAYORÍA DE ELLOS VEHÍCULOS ELÉCTRICOS | NANOTECNOLOGÍA | UNA SOCIEDAD QUE ABRAZA | ESCUELAS ABIERTAS SIN MUROS DE NINGÚN TIPO | LA SOCIEDAD CIVIL DEBE ASUMIR SU RESPONSABILIDAD | HEM D'ACONSEGUIR ALIMENTOS SANS I EQUILIBRATS PERQUÈ LA NOSTRA DIETA SIGA EQUILIBRADA I A MÉS, PRODUÏDA SENSE AGRESSIONS AL MEDI AMBIENT | BLOCKCHAIN, TRANSPARENCIA COMPARTIDA | ES FUNDAMENTAL RECUPERAR LA CULTURA DEL ACUERDO. NADIE NOS VA A ESPERAR. Y TENEMOS QUE PENSAR JUNTOS DESDE LA COMUNITAT VALENCIANA | CAMBIAR EL CONCEPTO DE EDUCACIÓN POR EL DE APRENDIZAJE | LA MOVILIDAD URBANA TIENE QUE SER UNA MOVILIDAD FLEXIBLE, RÁPIDA Y QUE RESUELVA LAS NECESIDADES INSTANTÁNEAS | LOS MEJORES EMPLEOS ESTARÁN EN MANOS DE LOS MÁS CAPACES DE GESTIONAR LA COMPLEJIDAD | EL E-COMMERCE CONVIVIRÁ CON LA TIENDA FÍSICA COMO ACTIVIDAD EXPERIENCIAL | EL AVANCE DE LA MUJER REDUNDA EN EL INTERÉS GENERAL | LA CALIDAD DE LAS INSTITUCIONES ES FUNDAMENTAL PARA MIRAR A 2027 | OPTIMISMO | ESPERE QUE D'ACÍ A 10 ANYS HÀGEM ACONSEGUIT RURALITZAR LES NOSTRES CIUTATS I EL NOSTRE TERRITORI | INTELIGENCIA AUMENTADA | UNA ESCUELA INTEGRADORA, DE TODOS Y PARA TO-

DOS | LA MOVILIDAD DEL FUTURO SERÁ MUCHO MÁS FLEXIBLE, SERÁ MUCHO MÁS AMIGABLE, Y TENDREMOS MÁS OPCIONES QUE ELEGIR, Y SERÁ TAMBIÉN MÁS AMIGABLE PARA EL PEATÓN Y EL CICLISTA | SEREMOS MÁS SALUDABLES EN 2027 SI CONSEGUIMOS QUE EN LAS ESCUELAS ENTREN DENTRO DE LA MATERIA CURRICULAR DE LOS ALUMNOS EL SABER COCINAR, EL SABER QUÉ HACER CON LOS ALIMENTOS. SON CIENCIAS NATURALES | SI LA COMUNITAT VALENCIANA QUIERE LIDERAR EL CONSUMO EN ESPAÑA NECESITAMOS UNA LOGÍSTICA INTELIGENTE Y PRÓXIMA AL CONSUMIDOR | CREO EN UN FUTURO EN QUE SEAMOS CADA VEZ MÁS IGUALES | DENTRO DE 10 AÑOS SEREMOS MÁS SALUDABLES SI GARANTIZAMOS LA DIETA MEDITERRÁNEA | EN EL FUTURO VA A SER UNA MOVILIDAD MUCHO MÁS RÁPIDA, MUCHO MÁS AMPLIA Y MUCHO MÁS SOSTENIBLE | CONOCIMIENTO | APOSTAR DE UNA MANERA MÁS DECIDIDA POR EL TALENTO FEMENINO ES CUESTIÓN DE TODOS | HABRÁ MÁS EMPLEO PERO PARA LOS MEJOR FORMADOS | SEREMOS MÁS SALUDABLES SI ALIMENTAMOS A NUESTROS NIÑOS Y A NUESTROS MAYORES EN LOS HOSPITALES Y LOS COLEGIOS. Y TE LO DICE UN PANADERO; ¿TÚ QUÉ SÚPER PODER TIENES? | EL PAPEL DE LA MUJER SERÁ EL QUE TODOS TRABAJEMOS DESDE HOY | PLURALIDAD Y DIÁLOGO | LA TECNOLOGÍA TRANSFORMARÁ EL EMPLEO | HA SIDO UN PLACER HABLAR DE URBANISMO Y LAS CIUDADES DEL FUTURO, DE VALÈNCIA CON GENTE TAN MARAVILLOSA Y QUE SABE TANTO DE URBANISMO | ESPERO QUE VALÈNCIA EN 10 AÑOS SEA UNA CIUDAD MÁS SOSTENIBLE PERO NO SÉ SI LO CONSEGUIREMOS | EL CONSUMIDOR DEL MAÑANA SERÁ MÁS CONSCIENTE, RESPONSABLE E INFORMADO | PLANIFICACIÓN Y CONSENSO DE EMPRESARIOS Y POLÍTICOS | MÁS AUTONOMÍA PARA LOS CENTROS Y EL PROFESORADO

Participants:

Paco Alonso	Empar Martínez
Francisco Álvarez	Inmaculada Martínez
Yolanda Atienza	Javier Martínez
Helena Beunza	Carme Melo
Dionisio Campos	Adolfo Montalvo
Guillermina Cano	Xavi Moret
Pilar Caro	Joan Navarro
Luis Díe	Rafa Navarro
Ana Durán	Daniel Orient
Elena Fernández	Francisco Pérez
Juan Carlos Ferriol	Santiago Posteguillo
Purificación García	Javier Quesada
Susana Gisbert	Juanjo Rausell
Francisco Goerlich	Juan Romero
Javier Jiménez	Tomás Ruíz
José María Lagarón	José Sierra
Ana Lluch	Cristina Vázquez
Fernando Marhuenda	Rosa Vidal
Ramón Marrades	Edelia Villarroya
Antonio Martínez	Silvia Zarza

Coordinació:

Juan Zumalde

Edita

Fira València

Il·lustracions, disseny i edició

Balbina Benito

www.balbinabenito.com

Traducció

Mercè Tortajada / I més. Serveis Lingüístics i Editorials

Imprimeix

Ingenia Print 1440, SL

La impressió d'aquesta publicació s'ha fet
en paper reciclat i utilitzant tints ecològics.

Aquest és un document de descàrrega lliure al qual es pot accedir
a través del web de Fira València (**www.feriavalencia.com**)

FERIA VALENCIA

100 anys de
fires
1917-2017